

TETOVÁNÍ – FENOMÉN DNEŠNÍ DOBY

Bc. Kateřina Sochor, DiS.

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Sochor, DiS.**
Osobní číslo: **H138268**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Tetování – fenomén dnešní doby**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím práce bude práce zaměřena:

- na důvody vedoucí k tetování (móda, výstřelek, vzdor vůči autoritě či příslušnost k určité skupině);
- na věkové kategorie převažující v tetovacích salonech (v jakém věku si nechávají lidé dělat první zaměstnání);
- na problémy, které tetování způsobuje (jak ve vztazích, zaměstnání, případně i zdravotní problémy).

Součástí práce bude empirické šetření event. realizovaný výzkum (kvantitativní, kvalitativní, smíšený) zaměřený na zjištění co vede respondenty k tetování, jak vidí svoji tatáž s odstupem času, atd. Ráda bych práci doplnila o rozhovor s tatérem, který bude mít s největší pravděpodobností jiný pohled na tetování.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CONNELL, M. The Truth about Tattoos. Smashwords Edition, 2012.

COOPEROVÁ, J.S. Encyklopedie tradičních symbolů. Praha: Mladá fronta, 1999.

ROBLEY, H.G. Maorské tetování. Bodyart Press, 2010.

VALENTA, V. Tetování & Tetování. Praha: DEUS, 2011.

WATKINS, J., FRANKLIN, M. Tetování – Symboly a významy. Praha: Brána, 2011.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Alena Pišková

Institut mezioborových studií

Datum zadání diplomové práce:

4. listopadu 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2015

V Brně dne 4. listopadu 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

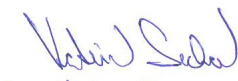
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 4.2.2015

KATEŘINA SOCHOROVÁ.....
Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce „Tetování – fenomén dnešní doby“ se zabývá problematikou tetování jako novodobým kultem zkrášlování těla. V teoretické části se práce zaměřuje na historii tetování a jeho dopad na současnou moderní společnost, vlivu školního prostředí výchovy na základní škole, rizikům, která tetování přináší a v neposlední řadě postoji zaměstnavatelů k tomuto modernímu umění.

Empirická část práce je zpracována formou rozhovorů s vybranou skupinou respondentů, tetovanými i netetovanými, u kterých byl zjišťován postoj k tetování, motivaci a vliv tetování na jejich soukromý a pracovní život.

Klíčová slova:

Fenomén, tetování, symbol, funkce, společnost, předsudky, rodina, škola, pedagog, zaměstnavatel

ABSTRACT

The diploma thesis "Tattoo – Phenomenon of Our Time" deals with the tattoo as a modern-day cult of beautifying the body. The theoretical part focuses on the history of tattooing and its impact on modern society, the influence of the school environment at primary schools, the risks that brings tattoos and ultimately employers' attitudes to this modern art.

The research is compiled through interviews with a select group of respondents, tattooed and without tattoo for which was determined attitude towards tattoos, motivate and influence tattoos on their private and professional lives.

Keywords:

Phenomenon, tattoo, symbol, function, society, prejudices, family, school, pedagogue, employer

Děkuji vedoucí své diplomové práce PhDr. Aleně Piškové za užitečnou pomoc, kterou mi poskytla během konzultací.

Děkuji všem, kteří mne během celého studia podporovali a měli se mnou trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 TETOVÁNÍ.....	11
1.1 HISTORIE TETOVÁNÍ	11
1.2 FUNKCE A VÝZNAM TETOVÁNÍ.....	15
1.3 TECHNIKY TETOVÁNÍ.....	17
1.4 MOTIVY TETOVÁNÍ.....	18
1.5 DOČASNÉ TETOVÁNÍ.....	20
2 TETOVÁNÍ A SPOLEČNOST.....	23
2.1 MOTIVACE K TETOVÁNÍ	24
2.2 PŘEDSUDKY A STEREOTYPY	25
2.3 CHYBY PŘI POSUZOVÁNÍ DRUHÝCH	27
2.4 TETOVÁNÍ JAKO ZNAK PŘÍSLUŠNOSTI	29
3 PROSTŘEDÍ VÝCHOVY	33
3.1 POJEM ADOLESCENCE	34
3.2 ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ.....	35
3.3 VÝCHOVA A TETOVÁNÍ VE ŠKOLÁCH.....	36
4 TETOVÁNÍ A MOŽNÁ RIZIKA.....	42
4.1 BOLESTIVOST TETOVÁNÍ.....	42
4.2 ZDRAVOTNÍ PROBLÉMY	43
4.3 ODSTRAŇOVÁNÍ TETOVÁNÍ.....	45
5 TETOVÁNÍ A FIREMNÍ KULTURA	48
5.1 DRESS CODE VS. TETOVÁNÍ	48
5.2 TETOVÁNÍ Z POHLEDU PERSONALISTY A MANAGEMENTU SPOLEČNOSTI	49
5.3 MANAGEMENT SPOLEČNOSTI A TETOVÁNÍ	52
II PRAKTICKÁ ČÁST	54
6 VÝZKUM.....	55
6.1 CÍLE	55
6.2 METODY A TECHNIKY VÝZKUMU	55
6.3 ROZHOVORY	59
DISKUZE	77
ZÁVĚR	80
SEZNAM LITERATURY.....	82
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ.....	86

ÚVOD

Téma své diplomové práce „Tetování – fenomén dnešní doby“ jsem si zvolila z důvodu osobního zájmu o tuto oblast, jelikož se mi tento způsob modifikace těla líbí, zajímám se o historii tatáž, ale zdravý rozum a moje pracovní zařazení se s mým zájmem bohužel neslučují.

Tetování nás obklopuje v našem každodenním životě. Ať to si chceme přiznat nebo ne, je fenoménem. Žádná jiná modifikace těla, vyjma piercingu, není tak rozšířená a oblíbená. Tetování není výsadou pouze mladší části populace, případně adolescentů, kteří se nechávají tetovat kvůli diktátu módy. Stále více dospělých lidí podléhá tomuto kultu těla.

První část práce jsem pojala jako exkurz do historie tetování, která je velmi bohatá a určitě nelze říci, že tetování je výdobytkem moderní doby. V této části práce jsem se snažila shrnout ty nejdůležitější kmeny a národy, které dnešní tetování nejvíce ovlivnily a inspirovaly. Dále se v této kapitole věnuji rozmanitým funkcím a motivům tetování a upozorňuji na již vyvrácený mýtus dočasného tetování.

V druhé kapitole práce se zabývám motivací k tetování a postojem společnosti. S nadsázkou lze konstatovat, že tatáž je stará jako lidstvo samo, ale nikdy nevbuzovala tolik emocí jako tomu je v dnešní době. Na každém kroku se můžeme setkat s předsudky vůči tetovaným jedincům, odsuzujeme je a to bez bližšího pochopení jejich záměru podstoupit tatáž.

Třetí kapitolu jsem zaměřila na prostředí výchovy. Dnes už tetování lze považovat za módní doplněk. A v období adolescence jsou jedinci svým tělem a touhou líbit se velmi ovlivněni, a proto jsem se zaměřila na školní prostředí a možnosti seznámení žáků na základní škole s tímto kultem. Důležitým aspektem je i osobnost pedagoga, který může být v tomto věku pro jedince vzorem.

Tetování je trvalou modifikací těla a rozhodnutí podstoupit ji, by mělo předcházet i seznámení se s možnými riziky. Těmto rizikovým faktorům se věnuji ve čtvrté kapitole práce. V případě dodržení hygienických pravidel nelze tetování považovat za nebezpečné, ale jistou dobu po aplikaci je jedinec ve svých činnostech omezen. I přestože je tatáž věc trvalá, existuje řada velmi bolestivých způsobů, jak se jej zbavit.

Poslední část teoretické části práce jsem zaměřila na tetování a firemní kulturu. Je důležité si uvědomit, že v pracovním prostředí trávíme většinu svého produktivního života a měli

bychom se zamyslet nad tím, zda nám nebude tetování v budoucí kariéře překážet. Zaměstnavatelé se stávají stále tolerantnějšími vůči různým modifikacím těla, ale i v moderní době se najdou tací, kteří s touto módou nesouhlasí.

Cílem výzkumné části diplomové práce bude potvrdit moji domněnku, že modifikace kůže tetováním je sice v současné moderní době fenoménem, ale společnost v České republice je k jejímu přijetí opatrná a jedinci s tetováním se musí stále vyrovnávat s řadou negativních reakcí. Dále jsem se zaměřila na důvody, které jedince vedou k modifikacím těla, jejich zkušenosti s přijetím tetování a postoje a předsudky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TETOVÁNÍ

„Na zemi není žádný národ, který by neznal tento fenomén.“

Charles Darwin

Tetování, které je v odborné terminologii nazýváno mikro-pigmentovou implantací, patří mezi nejstarší techniky zdobení těla. Princip tetování spočívá v nanášení pigmentu či různých barviv do vpichů v kůži. Tetování je trvalé a nezvratné, ale po čase může docházet k jeho blednutí vlivem slunečního záření a také regenerací kůže.

Ačkoliv by se mohlo zdát, že je tetování pouze lidskou doménou, opak je pravdou. Lidé se nechávají tetovat z různých důvodů, ať již estetických či náboženských, ale tetování probíhá i u zvířat. U nich slouží pouze k identifikaci a označení – také Vás ve spojitosti s tímto, napadlo, proč nechávali nacisté tetovat vězňům pouze čísla? Důvodem bylo jedince ponížit a degradovat na úroveň dobytčete. Lidé byli považováni za očíslovaný inventář.

V současné moderní společnosti je tetování jednou z komodit, která prochází nejrychlejším vývojem. Do Sametové revoluce bylo v Československé republice tetování odsunuto na okraj společnosti a považováno za něco nemorálního, tetování byli pouze zločinci, prostitutky a kolotočáři. Po pádu Železné opony se na trhu objevil nespočet tetovacích salónů, které nasatily hlad po této novince. Jen ty s nejlepšími službami a širokým portfoliem zákazníků se udržely a z jejich majitelů, a zároveň tatérů, se stali světově uznávaní umělci.

Tetování jako takové lze rozdělit na tři základní a hlavní typy:

- **černé (tmavé),**
- **polychromové (vícebarevné),**
- **jizvové (skarifikace)** – tetování na bázi hloubkového zjizvování lze považovat za nejstarší formu tetování. Velice oblíbené bylo národů s tmavší barvou kůže, kde by černé tetování nevyniklo.

1.1 Historie tetování

Odborníci se domnívají, že tetování je staré jaké lidstvo samo. S největší pravděpodobností je nejstarším nálezem, se známkami tetování, nález Venuše z Hohle Fels z doby cca 35 000

let př. n. l. Soška vykazuje známky zářezů, které mohou naznačovat modifikaci těla. Takových nálezů existuje v historii několik, avšak ve většině případů se jedná o dohady a hypotézy o stáří tetování. Pro evropské národy je za objevitele tetování považován cestovatel James Cook, který ze svých dobovatelských cest v 18. století přivezl do Evropy tetované chlapce.

První hmatatelný důkaz tetované pokožky se objevil v roce 1991. V podkapitolách níže uvádím několik zemí a národů, které měly na tetování největší vliv a u nichž hledá inspiraci i současná moderní společnost.

Ötzi – zmrzlý muž

V září 1991 byla v Ötztalských Alpách nalezena mrtvola zmrzlého muže. Po intenzivním zkoumání se ukázalo, že nález je starý přibližně 5 300 let. Na těle Ötziho, jak se začalo nalezenému muži říkat, bylo nalezeno čtrnáct skupin křížů a čárek. Po bližším zkoumání bylo zjištěno, že provedení tatáže bylo velmi podobné metodě, která se používá dodnes, tzn. kůže byla pravděpodobně rozškrábána nebo napíchnuta ostrým nástrojem a do otevřené rány se vtíralo barvivo. Vzhledem k povaze tetování, které bylo velmi jednoduché a na méně viditelných místech, se odborníci domnívají, že mělo nejspíše léčebně-preventivní funkci.

Nový Zéland (Maori)

„...bylo by možné zkrášlit postavu černými ozdobami a lehkými, ale pravidelnými tahy, jako to dělají Novozélandané se svým tetováním...“¹

Neexistuje na světě národ, který by byl více spjat s tetováním, než jsou obyvatelé tohoto ostrova na jihu Polynésie. Jejich tetování je natolik výrazné, že se mu nelze vyhnout. Moko tetování, které se vyznačuje spirálovitými jizvovými ornamenty v oblasti čela, brady a tváří u mužů, a modrý rty a brady u žen. Tento zjev vzbuzoval smíšené pocity: obdiv i hrůzu zároveň. Moko u obou pohlaví bylo odkazem na postavení jejich nositelů

¹ KANT, Immanuel. In Kritika soudnosti. 1. vydání. Praha: Odeon, 1975, s. 70, ISBN 01-015-75.

a kmenovou příslušnost. Nezůstávalo pouze u zdobení obličeje. Různé kmeny si tetovaly ornamenty na záda, obě půlky zadku i stehna.

Povolání tatérů patřilo na Novém Zélandu k velmi váženým a respektovaným. Tetovalo se na předkreslené ornamenty, které byly na těle vyvedeny uhlím. Užívalo se kostěných, později kovových dlátek, tzv. uhi, do kterých se klepalo, aby se vytvořil zářez. Tetovacích náčiní bylo více druhů, rozlišovalo se pro muže a ženy i podle jemnosti práce. Vzniklá rýha se poté vyplnila šťávou z rostlin a popelem. Od konce 19. století se k aplikaci začaly používat jehly.

Po příchodu evropských osadníků ztratilo maorské tetování na svém významu. Moko pro muže přestalo být populární v polovině 19. století, ženy se nechávaly tetovat ještě ve 20. století. Kolem roku 1990 došlo k mírnému oživení kultur a tradic Maorů a jejich styl tetování se stal velmi populárním, včetně starého způsobu tetování pomocí dlátka uhi. Maorské tetování je díky své nadčasovosti a ornamentům značnou inspirací pro západní společnost.

Polynésie

Polynésie je subregion rozkládající se v Oceánii zahrnující četné množství ostrovů a souostroví. Z historického dopadu na tetování se budu zabývat pouze čtyřmi z nich, a to Tahiti, Samoa, Tonga a Havaj. Pátým význačným členem Polynésie je Nový Zéland, kterým jsem se zabývala v předchozím odstavci.

Stejně jako u Maorů bylo tetování nedílnou součástí života obyvatel – souviselo to i s jejich vírou v magickou energii mana² a systémem zákazů tapu.³ Tetování vyjadřovalo jejich postavení ve společnosti, politickou příslušnost a status.

Tradiční samojské tetování mužů se nazývá pe'a. Tetování se skládá z ploch trojúhelníků, stuh a čar. Procedura tetování byla velmi zdlouhavá, každá čára měla své jméno a vzory byly považovány za posvátné. Při pohledu z dálky mohl neznalý návštěvník nabýt dojmu, že jsou muži oblečení, jelikož se tetováním pokrývaly celé nohy. Tetovalo se i v oblasti šourku a pyje. Netetovaný jedinec se stával vyvrhelem. Ženské tetování malů se

² Mana je duchovní síla, podstata všeho jsoucího (mají ji lidé, zvířata, rostliny).

³ Neboli tabu je bezpodmínečný společenský zákaz

objevovalo pouze na stehnech a podbřišku. Používané nástroje byly různých rozměrů, klepalo se do nich kladívkem. Tatěři používali nástroje nejčastěji z želvoviny.

Tongané se zdobili podobným stylem jako Samoané. Tetovali se všichni muži vyjma nejvyšších hodnostářů, ženy omezovaly tetování pouze na vnitřní stranu rukou a nohou.

Z Tahiti k nám doputovalo slovo tetování, které vychází z původního „tatau či tatu“ = vyznačit. Tetování mělo společenský význam, neboť určovalo příslušnost ke komunitě a dle tetování bylo také možné odlišit, ze kterého ostrova člověk pocházel. Každý ostrov měl v tetování své prvky, dle kterých bylo možné určit, z kterého ostrova domorodci pocházeli. S tetováním byly spojeny také nejrůznější rituály. Muži při vstupu do dospělosti, při obřadu, ukazovali svá tetování jako symbol odvahy. Naopak ženy měly přísný zákaz pomáhat při vaření do té doby, než prošly obřadem tetování rukou.

Havajské tetování bylo z této oblasti nejhudší a v literatuře o něm nalezneme nejméně informací. Pro domorodce byly typické asymetrické, šachovnicové vzory. Kulturní expanzí se přidávaly vzory pušek, helem a písmen abecedy. Jednu zvláštnost nelze havajskému tetování upřít, a to tetování špičky jazyka jako památku na zemřelé.

Markézy

Markézy leží ve východní Polynésii. O Markézanech se zmiňuje Peter Buck ve své knize Vikingové jižních moří, jako o národu, který vynikal prací se dřevem a do svých zbraní vyřezával bohaté a složité ornamenty. Dřevo jim nestačilo, proto začali své umění přenášet na lidskou kůži prostřednictvím tetování. Markézské tetování je charakteristické využitím veškeré volné plochy na těle. Tetování se výhradně skládalo z ornamentů, spirál, linek či šachovnic.

Tetovací proces byl provázen rituálem tabu. Začínalo se několikátýdenní izolací, do které mohl vstoupit pouze otec a ve výjimečných případech osoby, kterým to bylo povoleno. Po izolaci nastalo několik dlouhodobých etap. V prvním roce byly provedeny základní práce na hlavních vzorech. Samotné zdobení probíhalo v intervalech tří až šesti měsíců. Nebylo výjimkou, že dokončit tetování trvalo i třicet let.

Tetovalo se hřebínky se třemi až dvaceti jehlami, na které se poklepávalo kladívkem. Barvivo bylo vyráběno smícháním popele z ořechů a oleje s vodou. Jako ve většině kultur, i v markézské, byla mužská tatáž upřednostňována před ženskou. Zdobení žen se

omezovalo na ruce a nohy. Významnější ženy se nechávaly zdobit kolem uší a úst. Markézské obyvatelstvo, a s ním i jejich kultura, se začíná vytrácet po příchodu Evropanů na ostrov. Ti s sebou přinesli peníze, tabák, ale i závažné nemoci – tuberkulózu, syfilis, se kterými si neuměli domorodci poradit.

Japonsko

Důkazy o nejstarším japonském tetování neboli irezumi, irebukuro a horimono dokládají nálezy hliněných sošek dogú z období Džomón cca 10 000 až 300 př. n. l., kde se tyto sošky podobají nám známým venuším. Nejstarší písemná zmínka o tetovaných obyvatelích se objevuje v kronice Wejtí.⁴ Součástí kultury původních obyvatel bylo tetování v obličeji – tímto způsobem se označovaly osoby, kterým bylo dovoleno doprovázet mrtvé na jejich poslední cestě. Od 7. století nahradilo tetování řezání ušních boltců a stalo se znakem opovržení, tedy jistou formou trestu – nosili jej zločinci a kriminálníci. Do současnosti v Japonsku přetrvává nedůvěra v tetované jedince. Nechat se potetovat dobrovolně bylo trestné a zároveň to znamenalo odsouzení se k doživotnímu exilu.

Na přelomu 17. a 18. století bylo tetování považováno za dekorativní záležitost, a to i přes zákaz jeho vykonávání. Přesto se stalo velmi populárním mezi členy tradiční japonské zločinecké organizace Jakuza.⁵ Skutečným mužem a právoplatným členem gangu se i v dnešní době jedinec stává až po několikahodinové tatérské práci, kterým prokazuje věrnost a loajalitu ke skupině. Tetování bylo neodmyslitelnou součástí skupinové identity. Mezi tradiční japonské motivy, zakrývající celá záda, hrud', paže i nohy, patří drak, květ a kapr koi.

1.2 Funkce a význam tetování

Tetování, jeho funkce a význam, podléhají měnící se společnosti. Nezapomínejme, že tetování je velmi individuálním činem, jedinec jím může vyjadřovat své pocity,

⁴ RYCHLÍK, Martin. Dějiny tetování. 1. vydání. Praha: Mladá Fronta, 2014, s. 113, ISBN 978-80-204-3286-5.

⁵ Jakuza neboli Gokudó je tradiční japonskou zločineckou organizací. Slovo jakuza je výrazem japonské karetní hry Ojčokabu a znamená "dobro za nic". Odhadem je současný počet členů okolo 110 000 rozdělených do zhruba 2 500 rodin. Vliv Jakuzy sahá až do USA. Struktura této mafie je rozdělena do tří kategorií: Tekija (pouliční překupníci), Bakuto (gamblerů) a Gurentai (gangsteři). Právěťetř z jmenovaných se vyprofilovala po vzoru Al Coneho a svůj zrod může datovat až do doby po druhé světové válce.

úspěchy, ztráty, zařazení ve společnosti a v neposlední řadě i příslušnost k určité skupině. Rychlík se inspiroval rozdělením významných tatérů a rozdělil funkce do osmi základních kategorií. Uvedené významy se vzájemně doplňují a překrývají.

- **rituální funkce** – tetování je spojeno s památnými obřady a momenty života jedince, např. přechod do dospělosti. Součástí tohoto zdobení těla je i prokázání odvahy ji podstoupit a neprojevat bolest. Člověk získává nový sociální status. Tato funkce je stále hojně využívanou u gangů, jako jsou motorkářské gangy, fotbaloví fanoušci nebo výše zmíněná japonská zločinecká organizace Jakuza.
- **estetická funkce** – v moderní společnosti pravděpodobně nejdominantnější funkce. Lidé se zdobí, aby se líbili, erotizují své tělo pro potencionální partnery. Tatáž u žen podtrhuje jejich ženskost a něžnost, u mužů jejich sílu a mužnost. Z hlediska umístění preferují muži paže a nohy, ženy naopak podbřišek nebo bederní část. Tato funkce souvisí i s aktuálními trendy, společensky významné osoby se tetováním chlubí a mohou se nalézt jedinci, kteří chtějí vypadat přesně jako jejich vzor.
- **magicko-náboženská funkce** – v představách lidí je tetování spojeno s ochrannými kouzly, silou zvířat nebo úsilím o získání schopností. Symboly, které si nechávali jedinci tetovat je měly ochránit před zlobou božstev. S poklesem víry je možné konstatovat, že se tato funkce vytrácí.
- **léčebně-preventivní funkce** – jde zřejmě o jednu z nejstarších funkcí tetování. Důvodem k tomuto tvrzení je nález zmrzlého muže z Ötztalu, který měl na svém těle vpichy, které mohly sloužit jako terapeutická, přesněji akupunkturální, léčba. Některé národy se domnívaly, že tatáž prstů a zápěstí přinášelo štěstí, zvyšovalo plodnost a léčilo oční vady. V dnešní době přenosných nemocí a kladení důrazu na sterilitu je tato funkce téměř zaniklá.
- **komunikačně-identifikační funkce** – tetování k nám promlouvá, vyjadřuje pocity a názory svého nositele. Například v ruských vězeních se vězni rozeznávají podle složitého systému tetování. Nacisté označovali všechny vězně v koncentračních táborech číselným tetováním. Tato funkce však nemá pouze negativní stránku. Tatáž bývá symbolem kladných charakterových vlastností člověka. Může vyjadřovat a podpořit šarm ženy a sílu muže.
- **sociálně-skupinová funkce** – každý z nás je členem nějaké skupiny (subkultury). Tetování je jedním ze znaků, které rozlišuje příslušníky jedné skupiny od druhé

(např. fotbaloví fanoušci) a dává dohromady soukmenovce. Tetováním dává jedinec najevo svoji spřízněnost a svým způsobem i oddanost dané skupině. Dnes patří mezi nejběžnější funkce.

- **statusová funkce** – překrývá se s funkcí sociálně-skupinovou. Dle tetování lze určit hodnost (status) nositele ve společnosti a často se tento druh tetování používal v primitivních, ale také tajných společnostech. Tato funkce je stále hojně využívána u přírodních národů.
- **individualizační funkce** – tetování dotváří osobnost jedince, jeho individualizaci. V dnešní době je tetování chápáno jako trend a módní doplněk bez hlubšího významu, ale symbolika, kterou vyjadřuje, může mít význam pouze pro svého nositele. Zvolenými motivy se jedinci spojují se svými blízkými, názory, zájmy, ale uchovávají si tak i vzpomínky na radostné či neradostné události.⁶

1.3 Techniky tetování

Techniku tetování lze rozdělit na dvě období. Na období, kdy byly používány tradiční metody tetování, a na období moderní, které následovalo po vynalezení elektrického tetovacího strojku v 19. století.

Tradiční metody

Tradiční metody tetování se používaly před vynálezem tetovacího strojku, avšak u domorodých kmenů se s touto technikou můžeme setkat dodnes. Tetování původní metodou patří k rituálům dané kultury a pro moderního člověka je tatáž tímto způsobem nezapomenutelným, ale přesto velmi bolestivým zážitkem. K tetování se využívaly ostré předměty, například jehly, do špičky obroušené kosti, větvičky, na které se poklepávalo kladívkem a vznikaly rýhy nebo vpichy, do kterých se vtíralo přírodní barvivo, většinou se jednalo o směs oleje, vody a rozemletých bylin. Barvivo se lišilo podle jednotlivých domorodých kmenů.

⁶ RYCHLÍK, Martin. Dějiny tetování. 1. vydání. Praha: Mladá Fronta, 2014, s. 23-25, ISBN 978-80-204-3286-5.

Vynález strojku

Druhou éru tetování začal psát v roce 1891 Samuel O'Reilly, který vynalezl elektrický tetovací strojek, čímž značně zrychlil a zmírnil bolest samotné tatáže. Druhým zlomovým rokem pro strojky byl rok 1904, kdy Charlie Wagner vynalezl injekční strojek. Na tomto principu fungují strojky dodnes.

Moderní tetovací strojky používají elektromagnetické cívky, inkoust je vkládán pod kůži pomocí skupiny jehel, které jsou spájeny na násadě oscilující cívkou. Frekvence vpichů je 80-150 vpichů za sekundu. Počet jehel na tetovacím strojku lze upravit v závislosti na požadovaném stínování.⁷

1.4 Motivy tetování

Tetování lze považovat za umění, tudíž stejně jako v jiných uměleckých odvětvích, existuje množství stylů, které se vzájemně prolínají a ovlivňují. Odborná literatura rozděluje tetování do několika základních stylů:

- **oldschool** – tetování pochází z dob našich předků, hlavně námořníků, kteří se nechávali tetovat od domorodců a později si začali vymýšlet vlastní vzory. Tetování se vyznačuje silnou linkou a výraznými barvami. Nejčastějšími motivy jsou polonahé ženy, propíchnutá srdce se jmény a kotvy.
- **newschool** – motivy jsou obdobné jako u tetování stylu oldschool. Ornamenty se vyznačují barevností, prostorovým vyjádřením a humorem, který je do obrazce zakomponován. Často se prolíná více stylů tetování.
- **tribal** – neboli kmenové tetování. Jedná se o jeden z nejoblíbenějších stylů, který se vyznačuje svou nadčasovostí. Motivy vycházejí ze starodávných kmenových tetování. Základem tribalu je černý motiv s abstraktními tvary, kopírující lidskou siluetu a svaly.
- **tebori** – japonský styl vyznačující se rozsáhlým tetováním, které může pokrývat i celé tělo. Jednotlivé ornamenty, jakou velmi barevné a mají svoji logiku a význam. Nejčastěji využívané motivy jsou draci, kapři v červených odstínech, pivoňky, kaligrafické znaky doplněné vlnami či mraky.

⁷ Tetování. *Kérky.cz*. [online]. © 2015 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://kerky.cz/tetovani/>

- **indiánské motivy** – indiánskou tematiku u nás nejvíce zpopularizoval Karel May. Ve světě byly indiánské motivy populární u hippies nebo motorkářů. Tradičními motivy jsou orli, sokoli, medvědi, lapače snů, tomahavk nebo indiánský náčelník.
- **horor a smrt** – temné motivy, jako ďábel a smrtka se často objevovaly u vojáků bojujících během světových válek, dodávaly jim sílu k přežití – kde už jednou smrt je, tam se znovu neobjeví. V pozdějších letech se začala tetování s tímto motivem objevovat u motorkářů či příznivců hnutí punk.
- **portréty** – módu tetovaných portrétů na kůži odstartovali v 80. letech minulého století odsouzení. U této kategorie se klade velký důraz na pečlivost provedení, portrét musí působit realisticky. V dnešní době jsou v oblibě portréty známých osobností, filmových hrdinů nebo zesnulých rodinných příslušníků.
- **fauna a flóra** – jedna z nejoblíbenějších kategorií, zejména u žen, které si nechávají tetovat motýlky, květiny či delfíny. Ve výběru tetování se odráží jejich křehkost a zranitelnost.
- **fantasy** – inspirací pro tuto kategorii jsou díla J. R. R. Tolkiena a v posledních letech i komiksoví hrdinové, např. Hellboy. Vedle klasických motivů jako jsou jednorožci, kouzelníci nebo trpaslíci se objevují několikahlavé nestvůry bojující s člověkem.
- **keltské ornamenty** – typická keltská tetování představují do sebe zapletené složité ornamenty a spirály, většinou v černé barvě. Tyto symboly vždy vyžadovaly od toho, kdo tetování prováděl, značnou znalost matematiky a geometrie. V dnešní době jsou velmi oblíbená, stejně jako tribal.
- **umělecká díla** – díla světových mistrů jsou a budou jednou z nejlepších předloh pro tetování. Není výjimkou se setkat s vytetovanými obrazi mistra da Vinciho nebo Salvatora Dalího.
- **typografie** – tetování nápisů spadá až do doby moderního tetování. Začátky jsou spojeny s vytetovaným srdcem a jménem osoby. Dnes se dostává do popředí tatáž dat (např. narození dětí či svatby). Oblíbeným písmem je japonská kaligrafie. Mezi tetovanými se traduje pověra, že vytetované jméno milované osoby nosí smůlu a vztah se rozpadne.
- **biomechanika** – jedná se o tetování surrealistické, které je relativně nové a nositeli zapůjčuje punc originality. Za otce biomechaniky je považován švýcarský umělec

H. R. Giger, tvůrce hollywoodského monstra Vetřelce. Nejčastěji se jedná o spojení motivu člověka a stroje.⁸

Inspirace pro to správné tetování se nachází všude kolem nás. Na internetu, v knihách, v reklamě v televizi nebo ve světě celebrit, proto není nutné se omezovat pouze na katalogy v tetovacích salonech. Výběr ornamentu je důležité konzultovat s tatérem, který jej dokáže přizpůsobit dle přání klienta. V mnoha publikacích je doporučována tříměsíční rozvaha nad tetováním. Co jsou však tři měsíce oproti zbytku života, kdy budeme tetování nosit?

1.5 Dočasné tetování

Přestože se moje práce zabývá trvalým způsobem zdobení kůže, ráda bych zde zmínila, případně vyvrátila několik technik, které mohou být s tetováním zaměňovány.

Tetování, které ne/zmizí

Ještě v nedávné době, byl v naší společnosti, rozšířený trend tzn. „dočasného tetování“, které mělo zhruba po třech až šesti letech od aplikace pozvolna zmizet - pigment se při tomto postupu aplikoval pod kůži pouze 0,3 až 0,5 mm. Tento mýtus je dnes zcela vyvrácen, protože tetování tohoto typu neexistuje. I přesto se objevují kosmetické salony, které jej nabízejí. Renomovaní tatéři potvrzují, že ani sebešikovnější kosmetička nedokáže vpichovat barvivo do téže hloubky po několik hodin. A vpichy, které budou hlubší, budou blednout pomaleji nebo vůbec.

Sama mám s tímto typem tetování osobní zkušenost, kdy jsem si v den své plnoletosti nechala na paži vytetovat čínský symbol prasete, tedy rok, kdy jsem se podle čínského kalendáře narodila. Byla jsem nadšená představou, že za pár let nebude po tetování ani památka. Bohužel celá procedura neprobíhala podle mých představ. Přibližně půl roku po tetování jsem musela jít na opravu, protože se mi začala ztrácet barva z tmavých ploch. Ani po opravě se situace nezlepšila, ale už jsem nechtěla podstupovat další opravu. Nebylo

⁸ COOPEROVÁ, J. C. Ilustrovaná encyklopedie tradičních symbolů. 1. vydání. Praha: Mladá Fronta, 1999. 240 s. ISBN 80-204-0761-8.

FIKSA, Radek: Tetování. 2. vydání. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press s.r.o., 2011. 159 s. ISBN 978-80-87525-00-5.

LEMAY, Richard: The Body Modification: Black Book. 1. vydání. 2008.

a není dokonalé, ale je mojí součástí. Dnes, po třinácti letech od aplikace, je tetování stále stejné - nebledne, nerozpíjí se, nemění tvar. Beru ho takové jaké je. Nechala bych se tetovat znovu? Ne. Jedna zkušenost mi stačí.

Henna, airbrush, permanentní make-up

Jak bylo zmíněno v podkapitole výše, dočasné tetování je vyvrácená fáma. Za formy dočasného tetování lze do jisté míry považovat zdobení hennou a airbrush. Ani jedna z metod však nenarušuje integritu kůže. Metoda tetování hennou a airbrush je vhodná pro ty, kteří nejsou o svém tetování pevně rozhodnutí, díky těmto metodám si mohou vyzkoušet, jak by mohlo jejich potencionální tetování vypadat. Permanentní make-up, oproti henně a airbrush narušuje integritu kůže, avšak oproti tetování je díky použité technice řazen mezi způsoby dočasného tetování

Henna

Tetování hennou je velmi prastará technika, kterou používali již staří Egypťané. Henna se nevyužívá pouze na tetování, ale je hojně využívána v kosmetickém průmyslu při barvení vlasů a jejich regeneraci. Henna je přírodní barvivo, které je složeno s rozemletých sušených listů henovníku bezbranného. Rozlišují se tři typy henny: červená, hnědá (přírodní) a černá, kombinací těchto barev se poté dosahuje různých odstínů. Barvivo se aplikuje štětcem nebo dřívkem na tělo, po zaschnutí se sloupne a na kůži zůstane ornament. Ten, v závislosti na regeneraci pokožky a používáním vody, zmizí přibližně za tři týdny. Nevýhodou tetování hennou je to, že není detailní, tak jako práce tetovacím strojkem.

Airbrush

Airbrush tetování je nejrychlejší metoda, jak si nechat ozdobit tělo. Během dvou minut je možné nechat si „vytetovat“ jakýkoliv motiv, ať černobílý nebo barevný, který do tří až pěti dnů z kůže zmizí. Tato metoda se hojně využívá na firemních akcích a je oblíbená u dětí. Novým trendem této metody je tetování UV barvami, které je vidět pouze pod UV osvětlením.

Permanentní make-up

Permanentní make-up funguje na stejném principu jako tetování, tzn. vpichováním inkoustu pod kůži do nejvrchnější vrstvy pokožky. Tetování tímto způsobem vydrží 2-5 let v závislosti na pokožce. Nejčastěji upravovanými partiemi bývají: obočí, rty, horní a spodní oční linky. Lze jím upravit i nesymetrické tvary částí obličeje. Přestože je permanentní make-up určen pro kosmetické zásahy, není neobvyklé, že jej některé kosmetické salony nabízejí i k tatážím tzn. „dočasného tetování“. Tento způsob není odborníky z oblasti tělesného zkrášlování podporován, protože hrozí, že kontury i barva z tetovaného motivu časem zmizí a zůstane pouze nevzhledná skvrna.

Každý fenomén má svoji historii, proto jsem se rozhodla první kapitolu práce věnovat začátkům tetování. V úvodu této kapitoly jsem popsala vybrané národy a civilizace, které měly na tatáž největší vliv a bez kterých by se tetování těžko stalo v dnešní době tolik populárním. Dále jsem se věnovala základním motivům tetování, které v průběhu historie patřili k nejoblíbenějším, ale stejně jako v umění, tak i v tetování se fantazii meze nekladou. V poslední části kapitoly jsem se okrajově dotkla vyvrácené domněnce o dočasném tetování a vyzdvihla způsob, jak je možné si tetování vyzkoušet bez narušení integrity kůže.

2 TETOVÁNÍ A SPOLEČNOST

„Nebudete svá těla zjizvovat pro mrtvého ani si dělat nějaké tetování.“⁹

Tetování bylo již od samotného počátku velmi kontroverzním tématem. V Bibli, respektive ve Starém zákoně, je tetování zakázáno a v dobách minulých nosili tatáž pouze vyvrhelové žijící na okraji společnosti, kriminální živly nebo piráti. Tento ortodoxní postoj se týkal pouze zemí „západního“ světa. Méně vyspělé civilizace přikládaly tetování důležitý význam, dalo by se říct, že pro ně bylo posvátné. Mělo je ochránit před zlými silami, vyjadřovalo status ve společnosti, bylo známkou dospělosti nebo mělo pouze dekorativní charakter.

S rozvojem společnosti se mění i pohled na tetování. Dnešní moderní doba je tetování nakloněna. Většina společnosti se nepozastaví nad individualizací jedince, tělo je naší schránkou a je naší volbou, jak si s ním naložíme. Neznamená to však, že zmizely veškeré předsudky vůči tetování. Bylo by to stejně bláhové, jako si myslet, že neexistují předsudky vůči odlišným rasám nebo jiným náboženstvím. Diametrální rozdíly v postoji k tetování lze nalézt mezi mladší a starší generací populace. Mladší část populace, jej přijímá s nadšením, nepovažují tetování za nic výstředního a jsou i častými klienty v tetovacích salonech. U starší generace panují výhrady a ostražitost vůči tetovaným jedincům, spojují si je se spodinou společnosti a považují tetování za nedůstojné a výstřední. Nejpresněji to vyjádřil český psycholog Jeroným Klimeš v pořadu České televize, *Ta naše povaha česká: „Staré generace odumřou a doroste nová generace, která je s novějma myšlenkama obeznámena, tzn. takhle probíhá sociologická změna, tzn. i u tetování ty starší generace k tomu mají postoj pořád stejný, buď si ťukaj na čelo, a nebo říkají, že mládí blbne, co se tím dá hold dělat.“¹⁰*

⁹ BIBLE, překlad 21. století. 1. vydání. Praha: BIBLION o. s., 2009. Leviticus 3:19:28. ISBN 978-80-87828-00-7.

¹⁰ Ta naše povaha česká: Tetování. *Česká televize*. [online]. © 2009 [cit. 2014-12-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/409235100011016-tetovani/>

2.1 Motivace k tetování

„Lidské chování je vědomě či nevědomě zaměřeno na dosažení určitého cíle, a jako takové se vyznačuje určitou intenzitou a trváním v čase.“¹¹

V této kapitole se budu zabývat motivací k tetování v moderní společnosti. Jaké jsou pohnutky podstoupit tatáž? Nejdříve bych začala krátkým vysvětlením pojmu motivace, který nemá jednotnou definici a různými autory je chápán odlišně. Podle Plhákové lze motivaci definovat jako „*souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.*“¹²

Hlavní funkcí motivace je uspokojování potřeb člověka, které jsou důsledkem nedostatků ve fyzickém a sociálním bytí. V tomto smyslu zajišťuje motivace účelné chování, které udržuje nejen základní životní a sociální funkce člověka.

Existuje široká škála důvodů ke zdobení si těla, avšak současný trend tetování postrádá hlubší význam. Prvotním, a občas i posledním, důvodem k tatáži je touha líbit se. Silke Wolhrab s kolektivem uvedl deset nejčastějších důvodů, které jsou motivací k pořízení si tetování:

- **beauty, art and fashion** (krása umění, móda) – tetování, společně s piercingem, se považuje za módní doplněk. Primárním účelem je krása a zalíbení se.
- **individuality** (individualizace) – vytvoření vlastní identity, být osobitý a odlišovat se od ostatních (jedna z nejdůležitějších motivací).
- **personal narratives** (osobní příběh) – osobní očista, vyjádření hodnot a zkušeností, uchování vzpomínek.
- **physical endurance** (fyzická zdatnost/vytrvalost) – testování vlastního prahu bolesti, důkaz o překonání osobních překážek a houževnatost jedince.

¹¹ NAKONEČNÝ, Milan. Sociální psychologie. Praha: Nakladatelství Academica, 2009. s. 177. ISBN 978-80-200-1679-9.

¹² PLHÁKOVÁ, Alena. Učebnice obecné psychologie. Praha: Nakladatelství Academica, 2003. s. 319. ISBN 978-80-200-1499-3.

- **group affiliations and commitment** (skupinové vztahy a závazky) – touha patřit do skupiny, mít pocit sounáležitosti, být členem. Jedinec prokazuje loajálnost a zavázanost skupině tím, že si nechá vytetovat její poznávací znamení.
- **resistance** (odpor/vzepření se) – vyjádření protestu proti rodičům, společnosti. Motivy mohou být kriminálního charakteru.
- **spirituality and cultural tradition** (duchovno a kulturní tradice) – uchování si část historie v sobě samém, odkaz na naše předky.
- **addiction** (závislost na tetování) – tetování má návykovou povahu. Je spojováno s vyplavováním endorfinů, které navozují příjemné pocity (i přes bolest).
- **sexual motivations** (sexuální motivace) – zdůraznění vlastní sexuality jedince (tetování v dekoltu žen).
- **no specific reasons** (nespecifické důvody) – jedná se o impulsivní rozhodnutí (tetování pod vlivem drog, prohra sázky) bez konkrétního důvodu.¹³

Nevyvratitelným faktem zůstává, že tetování k jeho nositeli neodmyslitelně patří, stává se jeho součástí. Význam tetování vzniká hlavně díky samotnému nositeli, který mu přiřkládá symboliku a viditelným tetováním vysílá okolí signály, stává se snadno zapamatovatelným.

2.2 Předsudky a stereotypy

Předsudky a stereotypy jsou pojmy, které jsou velmi úzce spojeny s postoji. Nespočet autorů se pokoušelo o definici postojů. Za nejvýstižnější považují od Fishneina a Ajzena, kteří tvrdí, že postoje jsou „*naučené predispozice k celkově příznivé nebo nepříznivé reakci na daný objekt, osobu či událost.*“¹⁴ Jiné definice zdůrazňují, že nás postoje připravují k činnosti a způsobují, že se častěji chováme určitým způsobem.

Předsudky

Předsudky jsou zvláštním druhem postojů a již z názvu lze usuzovat, že jde o něco předem vytvořeného, převzatého.

¹³ WOHLRAB, Silke, STAHL, Jutta, KAPPELER, Peter, M. Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced. Body Image ©2007 [cit. 1.12.2014].

Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1740144506001136>

¹⁴ HAYESOVÁ, Niky. Základy sociální psychologie. 3. vydání. Praha: Portál, 1998. s. 95. ISBN 80-7178-763-9.

„Předsudek je fixovaný, předem zformovaný postoj k nějakému objektu projevující se bez ohledu na individualitu nebo povahu tohoto objektu. Člověk, který má předsudky, nezvažuje při posuzování druhých žádná alternativní vysvětlení. Výsledek jeho interpersonálního hodnocení je dopředu určen nějakou libovolnou vlastností toho druhého.“¹⁵

Ačkoliv předchozí definice nezní optimisticky, předsudky se rozdělují na pozitivní a negativní. S pozitivními předsudky se setkáváme méně často. Typickým příkladem pozitivního předsudku je tvrzení, že lidé, kteří nosí brýle, jsou chytří. I psychologické výzkumy se zabývají především negativními předsudky, které mohou vést až k extrémním názorům.

Stereotypy

Další formou postoje je stereotyp. Pojem zavedl americký novinář Lippman v roce 1922, který upozornil *„na existenci určitých ustrnulých představ vědomí lidí, obvykle, i když ne výhradně, přejímaných z jiných zdrojů, než je vlastní sociální zkušenost.“¹⁶*

Stereotypy jsou utvářeny rodinnou výchovou, přejímány od nejbližšího okolí, autorit či přenosem skupinových norem. Mají emocionální a iracionální charakter, které se těžko mění logickými argumenty, ale nejsou neměnné.

V případě osob s výrazným tetováním může jít o představu, že všichni jsou uživateli drog, nebo s nimi mají alespoň bohatou zkušenost, mají pestrou kriminální zkušenosti či jsou členy subkultury, vůči které ve společnosti převládá stereotypní náhled. Jednou z charakteristik stereotypu je generalizace - člověk má tendenci připisovat určité „typické“ vlastnosti všem členům dané skupiny. Tím vznikají klišé, která se zobecňují na celou skupinu.

Typickým příkladem stereotypizace je článek z odborného časopisu Československá psychologie z roku 1966: *„Tetování jsou ve větší míře osobnosti zatížené jistou mírou psychopatologických tendencí jako narcismem, exhibicionismem, sadismem a masochismem, osobnosti nevyrovnané, emočně labilní a velmi nízkými volnými složkami*

¹⁵ HAYESOVÁ, Niky. Základy sociální psychologie. 3. vydání. Praha: Portál, 1998. s. 95. ISBN 80-7178-763-9.

¹⁶ LINHART, Jiří, PETRUSEK, Miloslav, VODÁKOVÁ, Alena., MAŘÍKOVÁ, Hana Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. s. 1230. ISBN 80-7184-310-5.

*osobnosti, jež se projevují v impulsivním jednání, s nedostatečně vyvinutými charakterovými rysy, zejména pochybeného poměru k práci, ke kolektivu, ke společnému majetku.*¹⁷

Již několikrát bylo řečeno, tetování je fenoménem dnešní doby. A jako u každého fenoménu nelze předpokládat, že jej všichni přijmou s nadšením. Odpůrci tetování argumentují řadou důvodů, proč se mu vyhnout, od zdravotních až po psychologické. Obecně lze říci, že negativní postoj k tetování má starší generace. Mladší generace se mohou setkat s nevolí rodičů a zaměstnavatelů. Je třeba si uvědomit a pečlivě zvážit rozhodnutí se nechat tetovat, vhodně zvolit velikost a umístění motivu. Tatáž je věc trvalá a její odstraňování je obtížné. Ideální je, když je tetování ukryto před nežádoucími zraky, oděvem. Tetování v obličeji, na krku a rukou se těžkou skrývá a ne vše, co vypadá dobře na mladém těle, bude vypadat stejně dobře i ve stáří. Lidská kůže ztrácí elasticitu a motiv se tímto vlivem může deformovat.

Celá řada předsudků pramení z možných zdravotních rizik a strachem z infekčních nemocí, které se přenášejí krví. Tomuto problému se budu věnovat v pozdější kapitole.

2.3 Chyby při posuzování druhých

„Chybami se člověk učí.“

Termín *sociální percepce* zavedl do psychologie americký psycholog Jerome Seymour Bruner a lze jej definovat jako *„selektivní zpracování informací podle určitých principů do významových celků, které v závislosti na jiných funkcích vstupují do chování jako regulátor odpověďové složky chování.“*¹⁸

V užším slova smyslu se sociální percepce týká vnímání a posuzování druhých osob a sebe sama – sebepercepce.

¹⁷ RYCHLÍK, Martin. Dějiny tetování. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2014. s. 191. ISBN 978-80-204-3286-5

¹⁸ ŘEZÁČ, Jaroslav. Sociální psychologie. 1. vydání. Brno: PAIDO, 1998. s. 93. ISBN 80-85931-48-6.

Při vyslovení slova „tetování“ se každému z nás vybaví něco jiného. Jeden si vzpomene na kandidáta na prezidenta České republiky Vladimíra Franze, jiný si vybaví vězeňské „kérky“ tetované jehlou nebo vyplňované inkoustem z propisky, a dalšímu přijdou na mysl smyslné ornamenty na tělech „běžných“ lidí. Náš pohled na tetované ovlivňuje naše předchozí zkušenost s tímto fenoménem a stejně jako oblékání, make-up a celkový vzhled, odráží tatáž osobnost svého nositele.

Naše vnímání osob je ovlivněno vnějším zjevem a povrchovými kritérii posuzovaného, množstvím informací, které o subjektu máme, popřípadě nemáme, rozsahem interakce a úrovní vztahu mezi vnímajícím a vnímaným. Z uvedeného lze vyvodit, že čím déle vztah mezi subjekty trvá, tím lépe se poznávají. Do procesu poznávání vstupuje ještě třetí činitel – zkreslování dojmů. Vnímající přenáší na vnímaného určité rysy a vytváří si vůči němu pocity a dojmy.

Nastínila jsem, že naše vnímání je zkresleno a ovlivněno několika faktory. Kromě výše zmíněných charakteristik vnímání, které zkreslují náš pohled na druhého člověka, mluvíme v souvislosti s percepcí svého okolí také o zákonitostech percepce:

- **zákon selekce** – vnímání pouze některých objektů, kterou jsou v zorném poli jedince.
- **efekt primárnosti** – objekty, které jedinec vidí jako první, mají významnější vliv na utváření názoru.
- **zákon interference** – uplatňování minulé zkušenosti a předchozího vnímání.
- **atribuce** – přepisování příčin událostem, které jsou projevem předchozí zkušenosti.

Vnímání druhých není zkresleno pouze uvedenými zákonitostmi, ale i chybami, tzn. percepčními stereotypy:

- **haló efekt** – nejčastější percepční chyba. Pohled na vnímaného je redukován na hodnocení nějakého výrazného znaku, který odpoutává pozornost od dalších charakteristik osobnosti.
- **efekt novosti** – nejnovější informace mají největší vliv na utváření dojmu o jedinci.
- **logická chyba** – vidíme a hodnotíme jedince podle toho, jak se nám jeví jeho chování logické.
- **efekt shovívavosti a efekt přísnosti** – rozdílné hodnocení pro lidi, ke kterým má pozorovatel kladný či záporný vztah.

- **centrální tendence** – projevuje se při posuzování většího počtu osob, tzv. „škatulkování“.
- **chyba kontrastu** – tendence přiřazovat jedincům takové vlastnosti, které jsou protikladem k vlastnostem pozorovatele.
- **chyba blízkosti** – časově či prostorově blízké jevy posuzujeme shodně. Blízkost v čase a prostoru se nám jeví jako blízkost významová a obsahová.
- **předsudky** – nezdůvodněné a nepodložené postoje, které jsme si vytvořili na základě zkušenosti.¹⁹

Na vnímání lidí se taktéž podílí i určité očekávání, které s těmito lidmi spojujeme, ať už se jedná o očekávání kladné nebo záporné. Většina z nás si neuvědomuje, co všechno percepce lidí nebo událostí ovlivňuje. Obzvláště u pomáhajících profesí je nutné, aby si lidé byli vědomi působení těchto vlivů a chyb a snažili se s nimi pracovat.

2.4 Tetování jako znak příslušnosti

Tetování bylo již od nepaměti formou začlenění jedince do určitých skupin, ať šlo o identifikační prvek sociální skupiny, či kmenové tetování. Díky symbolice znaků bylo možné rozlišit pozice jednotlivých členů v hierarchii společenství a znalost jednotlivých symbolů, obzvláště ve zločineckém a vězeňském prostředí, byla nezbytností.

Vězni

Vězeňské „kérky“ vždy působily primitivním dojmem, ručním vpichováním, nepřesností při tvorbě a nekvalitní barvou, často nahrazovanou inkoustem z per. Tetování vězňů je rozšířené po celém světě, ale velmi důležitou roli hrála symbolika ve věznicích v Rusku. Již v roce 1691 bylo uzákoněno tetování kriminálních živelů v podobě obrazu orla na tvář.²⁰

¹⁹ ŘEZÁČ, Jaroslav. Sociální psychologie. 1. vydání. Brno: PAIDO, 1998. s. 93. ISBN 80-85931-48-6.

²⁰ Z historie tetování – účelové symboliky organizovaných band kriminálního podsvětí v Rusku. *RU.CZ*. [online]. 4.8.2005 [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.irucz.ru/pda/cz/zpravy/3/114-ruska-federace/11406-severozapadni-fo/000-/107-korupce-krimi-spioni/6394-z-historie-tetovani-ucelove/>

V současné době je řada tetování realizována nedobrovolně, např. u pedofilů, a označuje informace o svém nositeli a postavení v hierarchii věznice.²¹

Pro zajímavost bych uvedla, že dnes velmi populární tetování nad ženským pozadím, začaly nosit prostitutky a u některých komunit jej vnímají jako výraz sexuálního apetitu a častého střídání partnerů. I toto je důkazem, že dnešní mladé dámy symboliku svého tetování neřeší.

Tetování vojáků

Tetování nosili vojáci jako vzpomínku na dobu, kterou ve službě strávili nebo jako památku na mrtvé kolegy. Někteří vojáci si tetování pořizovali, aby ukázali hrdost a podporu armádě své země. Mezi nejoblíbenější motivy patří znaky jednotlivých vojenských oddílů, útvarů a jednotek.

Mezi americkými námořníky bylo již od konce 19. století bylo tetování používáno za identifikačním účelem – jedince bylo rozpoznat při případném pádu přes palubu. Tento trend přetrvává do dnešní doby, kdy se část vojáků, a nejen jich, nechává tetovat své iniciály z důvodu snadnější identifikace v případě úmrtí. Tento typ tetování se nazývá meat tag.²²

Armáda České republiky tetování svým vojákům nezakazuje, ale symbolika a umístění je omezeno. V uniformě nesmí být tetování viditelné a voják nesmí mít vytetované nevhodné motivy, kterým se budu věnovat v pozdější části práce.

V roce 2013 omezila tatáž u svých vojáků i armáda Spojených států amerických. Cílem bylo zachovat uniformní vzhled vojska.

Fotbaloví fanoušci

Velké oblibě se tetování těší u fotbalových fanoušků, kteří si nechávají tetovat znaky nebo letopočty založení oblíbených sportovních klubů, jako důkaz sounáležitosti a oddanosti.

²¹ Z tetování ruských kriminálních vyčtete vše: vraha, zloděje i pedofila. National Geographic Česko. [online]. 11. 01. 2012 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/clanky/z-tetovani-ruskych-kriminalniku-vycete-vse-vraha-zlodeje-i-pedofila.html#.VkMSk9IvcwG>

²²Meat tag, také nazýváno medical tattoo se začíná v posledních letech těšit oblibě nejen u vojáků. Jeho primární využití je pro zdravotníky. Jedinec jím sděluje závažné onemocnění (např. cukrovku), alergie na léky nebo svoji krevní skupinu.

Nejextrémnějším případem jsou radikální fotbaloví fanoušci Anglie, tzv. hooligans. Jejich tetování je často vyobrazeno runovým písmem v kombinaci s vlajkou s anglickým křížem, vlajka sv. Jiřího, často je objevují i hesla spojená s nacistickou propagandou.

Oddanost fotbalovému klubu Manchester United prokázal Zdravko Levidjov. Tento člověk vedl ve svém rodném Bulharsku šest let soudní spor o to, aby si mohl změnit jméno. Poté, co po šesti letech vyhrál a dostal povolení, aby se mohl jmenovat pan Manchester United, nechtěly mu úřady zapsat nové příjmení na občanský průkaz. Na protest se rozhodl pro vytetování klubového znaku přímo doprostřed čela.²³

Gangy

Oblíbeným výrazovým prostředkem se tetování stalo u gangů, většinou spojovaných s trestnou činností. Každý gang měl konkrétní symbol, pomocí něhož bylo možné identifikovat příslušnost jedince ke skupině. Gangerskému tetování vévodí Spojené státy americké, následované Japonskem.

Vznik motorkářských gangů se datuje do 40. let minulého století ve Spojených státech amerických, kde mají také nejdélejší tradici. Většina motorkářských šéfů se rekrutovala z veteránů 2. světové války, kteří již neměli pochopení pro běžný život. Nejznámějším motorkářským gangem, s právoplatnou pobočkou v ČR, jsou Hell's Angels - znakem gangu je okřídlená lebka. Motorkářské gangy využívají vlastní tetovací studia, která bývají trnem v oku vládám jednotlivých zemí. Oblíbenými motivy jsou zakázané nacistické symboly, orli nebo okřídlené lebky. Tetování smí nosit i milenky členů gangu „Property of...“, ale jak uvádí Rychlík, musí si jej zasloužit neboli „vysouložit“.²⁴

V moderní době není možné se tetování vyhnout. Obklopuje nás a stalo se součástí naší společnosti. V minulosti nosili tetování pouze určité subkultury, ale i přesto, že se nacházíme v 21. století, je stále možné se setkat s předsudky vůči tetovaným jedincům, ať již ze strany rodiny, okolí, ale i zaměstnavatele. Kapitola obsahuje základní percepční chyby, kterým bychom se měli při posuzování jedince vyhnout. Dále jsem zde uvedla deset

²³ Fanoušek tělem i čelem: Tenhle milovník fotbalu má na hlavě opravdu divné tetování!. *extra.cz*. [online]. 21.8.2014 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.extra.cz/fanousek-telem-i-celem-tenhle-milovnik-fotbalu-ma-na-hlave-opravdu-divne-tetovani>

²⁴ RYCHLÍK, Martin. Dějiny tetování. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2014. s. 26. ISBN 978-80-204-3286-5.

nejčastějších důvodů vedoucích k tetování a přiblížila skupiny, které jsou s tetováním neodmyslitelně spojeny.

3 PROSTŘEDÍ VÝCHOVY

Snahou této práce je pohlédnout na fenomén tetování ze zejména ze sociálně-psychologického hlediska.

Na základě mnohaletých zahraničních průzkumů vyplývá, že zájem o tetování vzrůstá zejména u adolescentů a jedinců v období mladé dospělosti. Tetovací salony v České republice tetují zájemce až po dovršení 18-ti let věku, dříve požadují písemný souhlas zákonného zástupce. Zákon přímo nezakazuje aplikaci tetování jedinci mladšímu osmnácti let, avšak po právní stránce nelze vyloučit pozdější konflikt se zákonným zástupcem nezletilého. Právě tímto způsobem se tetovací studia chrání před případným soudním jednáním.

Z výše uvedeného důvodu bych tuto kapitolu zaměřila zejména na období začátku pozdní adolescence.

Za výchovné prostředí můžeme považovat prostor, ve kterém probíhá výchovný proces. Existuje několik typů prostředí výchovy. Tato prostředí jsou různými autory determinována různě, nejvíce se mi líbí rozdělení dle Přadky, Knotkové a Faltýskové, kde jsou přirozená prostředí výchovy rozdělena následovně:

- rodinné prostředí,
- školní prostředí,
- lokální prostředí,
- skupinové prostředí,
- pracovní prostředí,
- volnočasové prostředí.²⁵

V této kapitole bych se ráda věnovala školnímu prostředí výchovy, jelikož je po rodině druhým nejvýznamnějším socializačním činitelem a modifikace těla je v těchto vzdělávacích institucích opomíjeným tématem.

²⁵ PŘADKA, Milan, KNOTOVÁ, Dana, FALTÝSKOVÁ, Jarmila. Kapitoly ze sociální pedagogiky. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 45 s. ISBN 80-210-3469-6.

3.1 Pojem adolescence

Pojem adolescence je odvozen z latinského slova *adolescere*, což znamená dorůst, dospívat, zmužnět.²⁶

Adolescenci lze definovat jako přechodné období mezi dětstvím a dospělostí, ve kterém dochází ke komplexní proměně osobnosti ve všech oblastech: somatické, psychické i sociální.²⁷

Vágnerová rozděluje období dospívání na dvě části:

- **raná adolescence** neboli **pubescence** - zahrnuje období mezi 11 až 15 rokem. V tomto období dochází k výrazné změně zevnějšku dospívajícího, způsobu myšlení (jedinec je schopen uvažovat abstraktně), objevují se výkyvy v emočním prožívání, dochází ke snaze se osamostatnit od rodičů a rozhodovat o sobě samém a k navazování prvních důležitých přátelství a lásek. Důležitým mezníkem této etapy je ukončení povinné školní docházky a směřování dalšího profesního růstu.
- **pozdní adolescence** – trvá přibližně od 15 až do 20 let věku. V tomto období dospívání se mění osobnost jedince a jeho společenské pozice. Důležitým mezníkem je ukončení profesní přípravy, nástup do prvního zaměstnání a ekonomická nezávislost, případně další studium. Pozdní adolescence je spojena s novými rolami a vyšší prestiží, dochází ke stabilizaci vztahů s rodiči a rozvíjejí se vztahy partnerské. Tato fáze je zejména zaměřena na rozvoj vlastní identity, což se projevuje větší snahou o sebepoznání, dospívající začínají experimentovat s partnerstvím a sami usilují o změny a prosadit se.²⁸

Odlíšné dělení adolescence nabízí Macek, který ji dělí na tři fáze:

- **časná adolescence** – definuje období od 10 (11) až do 13 let věku. V tomto období dominují pubertální změny, je zvýšený zájem o opačné pohlaví, projevují se změny ve vývoji kognitivních procesů.

²⁶ MACEK, Petr. Adolescence. 2. vydání. Praha: Portál, 2003. s. 9. ISBN 80-7178-747-7.

²⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie I: dětství a dospívání. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. s. 321. ISBN 80-246-0956-8.

²⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie I: dětství a dospívání. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. s. 323-326. ISBN 80-246-0956-8.

- **střední adolescence** – vymezuje interval věku od 14 až do 16 let věku. Pro tuto část dospívání je charakteristická snaha se odlišit od svého okolí a hledání vlastní identity.
- **pozdní adolescence** – od 17 až do 20 let věku, případně déle. V tomto období se posiluje sociální aspekt identity, tj. potřeba někam patřit, uvažování o budoucích plánech a cílech, nejen z oblasti profesní, ale i partnerské.²⁹

V druhém desetiletí života jsou jedinci nejvíce ovlivnitelní v rámci svých rozhodnutí. Jejich názory již neovlivňují pouze přirozená prostředí výchovy, ale i společenské trendy a známé osobnosti, tzv. celebrity, které mohou být pro tyto jedince vzorem. Z pohledu podléhání trendům a společenskému diktátu je pozdní adolescence k různým modifikacím těla nejrizikovější. Adolescenti mohou brát své tělo jako nejdůležitější součást vlastní identity, což může mít vliv na jejich sebevědomí, prestiž a pocit sociální akceptace. Atraktivita je brána jako předpoklad k dosažení dobré sociální pozice.

3.2 Školní prostředí

Od školního zařízení se očekává významný vliv na rozvoj osobnosti jedince, nejen v oblasti vzdělávací, ale i výchovné. Škola je sociální instituce, která má jasně stanové cíle, výchovné metody a techniky práce, ale zároveň by měla skloubit požadavky jedinců a společnosti.

V publikaci *Základy sociální pedagogiky* rozděluje Kraus sedm funkcí výchovných prostředí:

- **socializační funkce** – předávání vzorců chování a jednání mezi generacemi, předání očekávání od nové generace, posilování altruismu, solidarity a větší zodpovědnosti za jednání své i druhých, umění rychlému přizpůsobení se novým výzvám, nástrahám a úkolům, které s sebou moderní doba přináší.
- **výchovná funkce** – měl by být kladen menší důraz na samotné předávání poznatků a informací. Větší důraz má být kladen na rozvoj jedince, jeho osobnostních charakteristik, a na rozvoj emotivní a konativních složek.

²⁹ MACEK, Petr. *Adolescence*. 2. vydání. Praha: Portál, 2003. s. 9-10. ISBN 80-7178-747-7.

- **pečovatelská funkce** – zajištění vhodných podmínek z hlediska zdraví, bezpečnosti a psychické pohody žáků. V minulosti část lékařské péče, např. stomatologické prohlídky, zabezpečovala škola, ale nyní přenechává tyto starosti rodině.
- **poradenská funkce** – omezuje se na profesní poradenství při výběru střední školy. Tato funkce, zajišťovaná psychologem, je důležitá při zjišťování diagnostiky schopností, problematiky studijních předpokladů či pomoci v řešení prospěchových nebo výchovných záležitostí.
- **rekreační funkce** – realizuje se především mimo vyučování, např. školní družiny. V současné době se instituce od této funkce distancují a přenechávají ji jen specifickým zařízením.
- **profesionalizační funkce** – tato funkce se týká především škol středních a vysokých. Škola má pomoci v zaujetí místa na trhu práce. Část rodičů si slibuje, že škola významnou měrou přispěje k úspěchu dítěte v profesní dráze.
- **selektivní funkce** – kontroverzní funkce školského zařízení spojená se sociální prestiží. Společnost hodnotí jedince podle toho, jaký stupeň a typ školy absolvoval, nebo jakých výsledků dosáhl.³⁰

Výchovu ve škole lze úspěšně realizovat pouze v úzké spolupráci s rodinným prostředím. Rodina vytváří předpoklady pro školní úspěšnost dítěte. Škola by se měla vtáhnout rodiče do záležitostí školy a třídy, a zároveň vytvořit prostor pro sdílenou zodpovědnost. Dále je třeba mít na paměti, že rodiče a učitelé jsou rovnocennými partnery.

3.3 Výchova a tetování ve školách

Rychlost změny současné společnosti, která se orientuje na osobní statky a materiální prospěch, jde ruku v ruce k potřebě začít pracovat u dalších generací na vztahu k prostředí, ve kterém žijeme, na empatii k různorodé společnosti, na respektu k morálním a právním normám. Na půdách škol se o tuto úlohu chtějí zasadit zejména koncepce, které jsou v kurikulárních dokumentech, tj. Rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP), podle nichž mají všechny školy povinnost tvořit své Školní vzdělávací programy, známá jako „průřezová témata“.

³⁰ KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. s. 102-104. ISBN 978-80-7367-383-3.

V RVP pro základní vzdělávání je zakotveno šest průřezových témat, která jsou povinnou součástí základního vzdělání:

- osobnostní a sociální výchova,
- výchova demokratického občana,
- výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech,
- multikulturní výchova,
- environmentální výchova,
- mediální výchova.³¹

Tuto část kapitoly bych ráda zaměřila na první z průřezových témat osobnostní a sociální výchovu, jelikož se domnívám, že do výuky by bylo vhodné zařadit tetování jako jeden z fenoménů dnešní doby.

Osobnostní a sociální výchova (dále jen OSV)

„Osobnostní a sociální výchova je praktická disciplína zabývající se rozvojem klíčových životních – konkrétněji řečeno: „osobnostních a sociálních“ – dovedností pro každý den. Či jinak řečeno: disciplína, zabývající se rozvojem životních kompetencí v oblasti osobního života se sebou/samým a života v mezilidských vztazích.“³²

RVP pro základní vzdělávání určuje všem základním školám a víceletým gymnáziím, aby během školní docházky seznámily žáky s jedenácti tematickými okruhy osobnostní a sociální výchovy:

- **osobnostní rozvoj**
 - rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání a pozornosti, cvičení dovednosti zapamatování a dovednosti při učení či studiu.
 - sebepoznání a sebepojetí – jedinec jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o jedinci, tělo a psychika, vztahy k druhým lidem, hodnoty, zdravé a vyrovnané sebepojetí.

³¹ KRAUS, Blahoslav, JÚZL, Miloslav, TANNENBERGEROVÁ, Monika. Teorie výchovy. Brno: Institut mezioborových studií, 2011. s. 68. ISBN 978-80-87182-04-8.

³² VALENTA, Josef. Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi. 1. vydání. Kladno: AISIS o. s., 2006. s. 13. ISBN 80-239-4908-X.

- seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly a ovládnání emocí, organizace času, stanovení osobních cílů a prostředků k jejich dosažení.
- psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli, zvládnání stresových situací, sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích.
- kreativita – cvičení pro rozvoj základů kreativity: originalita, pružnost nápadů, dotahovat nápad do konce, tvořivost v mezilidských vztazích.
- **sociální rozvoj**
 - poznávání lidí – vzájemné poznávání se, pozornost vůči odlišnostem, chybu při poznávání.
 - mezilidské vztahy – chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora.
 - komunikace – řeč těla, dovednosti pro sdělování verbální i neverbální, specifické komunikační dovednosti, asertivní komunikace, pravda, lež a předstírání v komunikaci.
 - kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci, seberegulace, dovednost odstoupit od nápadu, vedení a organizování práce skupiny, konkurence.
- **morální rozvoj**
 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích, zvládnání učebních problémů, problémy v seberegulaci.
 - hodnoty, postoje, praktická etika – analýzy vlastních i cizích postojů a projevů v chování lidí, dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích každodenního života.³³

Způsob výuky OSV poskytuje učitelům možnost vybírat si z témat, která jsou přínosná pro konkrétní žáky v daném čase. Všechna témata mají směřovat k praktickému důsledku, aby se žák choval s úctou k sobě i druhým i ke světu, ve kterém žije. Specifičností OSV a odlišností od ostatních průřezových témat RVP je způsob výuky. „Učivem“ se stávají žáci sami v interakci s běžnou situací denního života. Očekávaných výstupů lze dosahovat

³³ SRB, Vladimír, a kol. Jak na osobnostní a sociální výchovu? 1. vydání. Praha: Projekt Odyssea, 2007. s. 6. ISBN 978-80-87145-00-5.

pomocí tří základních principů týkajících se metod vhodných pro realizaci. Metody musí být:

- **praktické** – metoda je založena na skutečnosti, že žáci sami jednájí a prožívají reálnou situaci.
- **zosobněné** – metody i způsob práce rozvíjejí a zdokonalují žákovu osobní zkušenost s ním samým nebo světem, který jej obklopuje.
- **provázející** – pedagog vytváří podmínky pro pozitivní nabývání osobnostních rysů, efektivních sociálních dovedností a morálních postojů.³⁴

Dubec představuje metody, které jsou vhodné používat při výuce na ZŠ. Autor zdůrazňuje, že se nejedná o herní aktivity, ale o metody, díky kterým se žáci v hodině aktivně zapojí:

- **reflexe** – žáci popisují svoji zkušenost s tím, co již prožili a mohou formulovat, co by udělali příště jinak.
- **hraní rolí** – žáci si vyzkoušejí různé způsoby jednání v situacích, mají možnost experimentovat v rámci svého chování v reálných podmínkách. Tato metoda se používá v situacích, kdy je potřeba, aby se žáci naučili reagovat na obtížné situace, aby docházelo k osvojení si dovedností, např. rozpoznání manipulace, řešení konfliktů. Variantou jsou tzv. simulační hry, ve kterých jednájí žáci za sebe v rámci fiktivní situace.
- **úkolové situace** – žáci jsou postaveni před řešení určitého problému, často ve skupinkách – dochází k rozdělení rolí, kde se projevují jejich schopnosti organizační, komunikační, jsou závislí jeden na druhém.
- **myšlenková mapa** – žáci si zapisují myšlenky k danému tématu, případně na lístečky, které se vylepí na tabuli a diskutuje se o nich. Metoda slouží k zjišťování toho, co žáci o tématu vědí.
- **brainstorming** – „bouře mozků“ je nejznámější kreativní metoda. Cílem je zmapovat všechny nápady na řešení problému a poté vybrat jeden, který se realizuje. Žáci rozvíjí nápady navzájem, uvažují v logických souvislostech. Výhodou této metody je, že se nápady nehodnotí, uplatnění nalezne každý. Je potřeba mít definována pravidla, jakým způsobem bude řešení problému vybráno, např. hlasování.

³⁴ VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ. Doporučené očekávané výstupy. Osobnostní a sociální výchova v základním vzdělání. Metodická podpora. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2011. s. 4-5. ISBN 978-80-87000-76-2.

- **řeka** – každý žák prezentuje myšlenky k danému tématu, cílem je shodnout se na společných stanoviscích k určitému tématu.
- **burza vzájemné pomoci** – žáci si zkouší zformulovat, v čem potřebují pomoci. Cílem je naučit jedince, aby si uměl říct o pomoc, ale uměl ji i nabídnout.
- **volné psaní** – žáci píší individuálně nápady k tématu. Aktivně se zapojí všichni žáci bez obavy z hodnocení. Pokud chtějí, mohou myšlenky sdělit třídě.
- **myslím si, že ano, myslím si, že ne** – žáci sdílejí svůj postoj, myšlenky k určitému problému. Aktivní metoda, při které se prostor rozdělí na dvě poloviny s možnostmi odpovědi ano/ne. Podle své odpovědi se žáci zařadí na danou polovinu. Svůj názor mohou žáci během diskuze měnit.
- **divadlo fórum** – metoda je využívána jako trénink efektivních způsobů chování. Cílem je, aby si žáci vyzkoušeli problémové situace, do kterých se dostávají. Konkrétní situace můžeme získávat od žáků.³⁵

Příkladová hodina

V rámci propojení studovaného oboru a tématu mé diplomové práce jsem navrhla příkladovou hodinu, díky které by se žáci aktivní formou dozvěděli důležité informace o tomto tématu. Během výuky na ZŠ bych volila dvě vyučovací hodiny pro 8. nebo 9. třídu. Třída by měla být rozdělena do pěti skupinek po 5-6 žácích, je nutné dbát na to, aby aktivní žáci byli rozděleni do jednotlivých skupin a pomohli k aktivizaci nápadů. Každá pracovní skupina by měla mít připravené následující pomůcky: svoji pracovní plochu, počítač, případně tablet nebo mobil k vyhledávání informací na internetu, flipchart, fixy a dostatek papíru. Pedagog by měl dát pozor na to, aby všichni žáci ve skupině měli nějakou roli a veškeré úkoly neplnil pouze jeden nebo dva žáci.

Prvním úkolem, jednotlivých skupinek, bude informovat ostatní žáky a pedagoga o historii tetování. Každá skupinka bude mít za cíl zjistit, pomocí internetu, informace o historii a důvodech tetování u určitého národa nebo civilizace. Tímto způsobem si žáci procvičí schopnost získávání a vyhledávání informací, práci ve skupině a prezentaci před ostatními. Poukázání na tradice povede k toleranci, empatii a pochopení odlišných kultur.

³⁵ DUBEC, Michal. Zásobník metod používaných v OSV. 1. vydání. Praha: Projekt Odysa, 2007. 51 s. ISBN 978-80-87145-02-9.

Získané informace budou napsány na flipchart, aby k nim měly ostatní skupiny přístup, a dále jeden z žáků bude prezentovat výsledky práce celé skupiny. Důležité je, aby se i ostatní žáci zapojili do diskuze.

V rámci druhého úkolu, tzv. myšlenkové mapy, budou žáci pracovat samostatně, aby došlo k vyjádření a pochopení názorů jednotlivce. Každý žák bude mít k dispozici několik lepících lístků a na každý napíše svůj názor k následujícím tématům:

- argumenty proč mít a nemít tetování,
- rizika tetování,
- jak tetování probíhá,
- vliv tetování na ostatní,
- dočasné tetování,

Lepící lístky se vysbírají a poté vylepí na tabuli, aby na ně všichni viděli. Nahlas se všechny lístky přečtou, v případě, že se objeví totožný názor, ponechá se pouze jeden. Po přečtení obsahu lístků necháme žáky vyjádřit se k jejich obsahu.

Během prvního úkolu má učitel roli pomocníka v případě, že si skupina neví s něčím rady. Snaží se iniciovat všechny žáky, aby se do úkolu zapojili. V druhém úkolu je jeho role moderační, učitel podporuje pluralitu názorů a jeho úkolem je vést konečnou diskusi nad tématem. V rámci této části vede žáky k zodpovědnému přístupu k vlastnímu tělu a poskytuje informace o tetování. Možným přínosným a obohacujícím prvkem v rámci výuky byla diskuze s tatérem, který by žákům poskytl cenné informace z oblasti modifikace těla.

Na základě uvedených informací je zřejmé, že školské zařízení, jakožto druhý důležitý výchovný činitel, ihned po rodině, má vliv na utváření hodnotového systému jedince. Může ovlivňovat jeho postoj k tetování a hrát roli v rozhodování, zda tetování podstoupit či nikoliv. Působení ve vzdělávacích institucích by mělo probíhat nenásilnou formou, aby žáci měli prostor k vytvoření si vlastního názoru na modifikaci těla a nenabyli dojmu, že je jim vštěpován názor pedagoga. Právě z tohoto důvodu jsem do kapitoly zařadila způsob výuky, jakým může učitel žákům fenomén tetování objasnit.

4 TETOVÁNÍ A MOŽNÁ RIZIKA

Je nutné si uvědomit, že tatáž je téměř výlučně trvalou modifikací kůže. Před konečným rozhodnutím by si měl jedinec položit otázky, týkající se motivu a výběru místa symbolu, dále se připravit na případné negativní reakce okolí, jak ze strany rodiny, tak i zaměstnavatele. Na rozdíl od jiných modifikací těla, jako je piercing či podkožní implantáty, které lze z těla vyjmout, je tetování odstranitelné pouze bolestivými a nákladnými metodami.

Může být překvapující, že i na tetování se vztahuje záruční lhůta. Tetování je dle občanského zákoníku považováno za věc zhotovenou na zakázku, tudíž podléhá půlroční záruční lhůtě.³⁶ Záruční doba začíná běžet dnem zhotovení a povinností tetovacího salonu je vystavit záruční list.

4.1 Bolestivost tetování

Každý z nás vnímá bolest jiným způsobem. Práh bolesti je hranice, kdy začne jedinec vnímat bolest. Čím vyšší je práh bolesti, tím vyšší bolest člověk vydrží. Práh bolesti je vyšší u mužů, tzn., že bolest si muži uvědomují později než ženy, avšak snášení ji hůře. Rozdílný práh bolesti není ovlivněn pouze pohlavím, ale i výchovou a genetickou výbavou. Určitou roli sehrává i psychický stav jedince. Obecně lze konstatovat, že bolestivější jsou složitá tetování, která vyžadují vybarvování značných ploch.

Při tetování se v salónech setkávají se dvěma typy lidí. Jedni tvrdí, že tetování nebolí nebo maximálně šimrá a druzí naopak bolest cítí. Vzhledem k tomu, že samotný proces tetování probíhá jehlami, nikdo nemůže očekávat, že bude bezbolestné. Nejvíce bolestivé partie jsou ty, kde se nachází nejméně podkožního tuku a nejvíce nervových zakončení. Jedná se hlavně o hrudník, páteř, genitálie, lopatky, nártý a lokty.³⁷

³⁶ Zákon č.82/2012 Sb., Občanský zákoník, § 646

³⁷ Kde tetování nejvíce bolí. *Kerky.cz*. [online]. 23.11.2008 [cit. 2014-12-03]. Dostupné z: <http://kerky.cz/styl/kde-tetovani-nejvice-boli/>

4.2 Zdravotní problémy

Vzhledem k tomu, že tetování lze přirovnat k chirurgickému zákroku, je spojeno s možným přenosem infekce či spuštěním alergické reakce.

Zájemcům o tetování se doporučuje podstoupit proceduru v zimních, případně podzimních měsících, jelikož kůže se v tomto období tolik nepotí a tetování se rychleji hojí. V prvních dnech po samotné aplikaci je tetování nevhodně pokryto svědicími strupy a jedinec je velmi omezen v rámci svých aktivit, např. neměl by sportovat, měl by se vyvarovat návštěv veřejných bazénů a dále je vhodné omezit pobyt na přímém slunečním záření, omezení určitých aktivit je důležité proto, aby tetování bylo čisté a zároveň bylo chráněno před infekcí. V případě zasažení tatážemi infekcí může dojít ke ztrátě barvy, rozpití či jinému porušení.

Riziko infekce lze eliminovat již v tetovacím saloně, který musí splňovat přísné hygienické normy. Zjednodušeně lze říci, že vše, co se při tetování používá, by mělo být na jedno použití. Je pro dobro zákazníka, aby se přesvědčil, zda jím vybraný salon vlastní potřebné certifikace a dodržuje hygienické předpisy.

Po provedení tatáže není možné, v České republice, po období jednoho roku darovat krev a šest měsíců darovat krevní plazmu.³⁸

Nelze říci, že by tetování přinášelo pouze zdravotní komplikace. Tetování typu tribal bylo od nepaměti používáno k úlevě od určitých onemocnění. Antropologové zabývající se tetováním zjistili, že až 70 % tribal tetování se překrývá s akupunkturními body těla a pomáhalo s léčbou revmatismu, dále ulevovalo od bolesti a pomáhalo při regeneraci organismu. Dodnes domorodci věří v magickou sílu tetování a jeho ochranu před neduhy těla. Mnohým testováním bylo dokázáno, že tribal tetování akupunkturních bodů má trvalý léčebný účinek.³⁹

Alergická reakce

Moderní tetovací barvy jsou velmi šetrné k lidskému organismu a z toho důvodu jsou alergické reakce výjimečné. Lidé alergičtí na kov mohou reagovat na pigment v kůži

³⁸ Zdravotní předpoklady dárce krve. *Fakultní nemocnice Brno*. [online]. © 2015 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: <http://www.fnbrno.cz/zdravotni-predpoklady-darce-krve/t1532>

³⁹ Tetování jako léčba?. *Kerky.cz*. [online]. 14.5.2015 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://kerky.cz/tetovani/tetovani-jako-lecba/>

otokem či svěděním, případně vytékáním tekutiny, tzn. kožním tukem. Některá studia před zákrokem tuto alergii testují, samozřejmě by mělo být oznámení možných alergických reakcí tatérovi.

Mateřská znaménka

Tetování se za žádných okolností neprovádí přes mateřská znaménka. Ze znamének se mohou vyvinout maligní melanomy neboli rakovina kůže, podle tvaru, ohraničení a barvy znaménka lze poznat, zda je nádor zhoubný či nikoliv. Pokud by bylo znaménko překryto tetováním, není možné jej vyšetřit. Vybraný motiv je vhodné tetovat mimo mateřská znaménka, případně nechat odstup mezi znaménkem a samotnou tatáží. Možnou variantou je chirurgické odstranění znaménka, zde je nutné počítat s několikaměsíčním hojením rány a odložením samotné aplikace motivu.

Opalování

Za jednoho z největších nepřátel tetování je považováno slunce a opalování. Dnešní trend přeje bronzově opálené pokožce, ale to tetování značně škodí. Na opálené kůži působí tetování méně kontrastním dojmem a při dlouhodobém působení slunečních paprsků dochází k blednutí tetovacích barev. Používání vysokých ochranných faktorů je v tomto případě nezbytností.

Přenos infekčních chorob

O rizicích mezi tetováním a infekčními chorobami, které se přenáší krví, se zmiňují nejen tatéři, ale i odborná medicínská literatura. Jedná se zejména o infekci HIV a infekční virové záněty, hepatitidu typu B a C. Rizika nákazy lze poměrně účinně v praxi eliminovat. V naší republice je v současné době cca 2 000 nemocných virem HIV, přenos by byl tedy raritní záležitostí, proto lze konstatovat, že mezi tetováním a vir HIV nepředstavuje žádné reálné riziko.

Otázka nákazy hepatitidou je v našich podmínkách mnohem aktuálnější. Žloutenkou trpí mnohem více lidí a obzvláště typ C se často vyskytuje v komunitě nitrožilních narkomanů. Očkování proti žloutence typu B je pro některé profese povinné, tudíž se lze infekci účinně

bránit. Přenosu lze zabránit dodržováním přísných hygienických opatření, která platí i pro tetovací salony.

Těhotenství a tetování

V minulosti bylo těhotenství považováno téměř za chorobný stav, kdy se měla žena stravovat za dva, omezovat jakýkoliv pohyb a odpočívat. Naštěstí se pohled na budoucí matku změnil a moderní žena může vést, během těhotenstvím normální život s minimem omezení. Tetování v těhotenství je poměrně neobvyklá záležitost a v tetovacích salonech se s budoucími maminkami setkávají minimálně. Odborníci tetování těhotných žen nedoporučují ze dvou důvodů. Tím prvním je riziko nákazy infekční chorobou, které může ohrozit nejen zdraví matky, ale i budoucího potomka. Druhým důvodem je obava z infekce, které pro naše tělo tetování představuje. Imunitní systém se stará o dva jedince, což matku oslabuje a může to vést k delšímu hojení rány. Na tomto místě se vyplatí neriskovat a počkat si, až se dítě narodí.

4.3 Odstraňování tetování

Jak jsem se ve své diplomové práci zmínila, tetování je trvalé, proto by měl každý důkladně zvážit, zda se mu zvolený motiv a umístění budou líbit ještě za deset nebo dvacet let.

Malé procento tetovaných podstupuje odstranění tatážky z osobních důvodů, jakými mohou být změna společenského postavení nebo pracovního místa. Nejčastějším důvodem k odstranění motivu je nekvalitní provedení, změna tvaru či barvy. Tato tetování vznikají ve většině případů v amatérských rukou „tatérů“ a nevhodným způsobem aplikace.

Fiksa ve své knize Tetování uvádí čtyři, respektive pět způsobů, vedoucí k odstranění tetování. U čtyř metod dochází k chirurgickému zákroku a narušení kůže, jsou bolestivé, nákladné a drastické. Pátá metoda tetování neodstraňuje, ale překrývá. Úspěšnost odstranění tatážky je závislá na mnoha faktorech:

- na **stáří tetování** – tetování, které je na kůži dlouho se odstraňuje hůře než tetování nové,
- na **velikosti, složitosti** ornamentu a jeho **umístění**,
- na **vlastnostech kůže** jedince,

- na způsobu provedení.

Obecně lze shrnout, že nejlépe se odstraňují černé či modré motivy. Bez ohledu na způsob odstranění není jisté, jak bude kůže po zákroku vypadat. Často dochází ke zjizvení kůže nebo zůstane část pigmentu.

Excision (vyříznutí)

Tato metoda se doporučuje pro odstraňování malých motivů. Funguje na principu vyříznutí tetované kůže skalpelem, vzniklá rána se uzavře zašitím. U větších ploch je variantou odebrání kůže z jiné části těla a nahrazení v místě odběru. Větší motivy lze vyřezávat po částech, vždy se postupuje od středu tetování k okrajům.

Dermabrasion (zbroušení kůže)

Odstranění tetování se provádí za pomoci přístroje, který pomocí rotující jednotky obrousí vrchní vrstvu kůže. Metoda je finančně méně nákladnější než laser, ale je mnohem bolestivější a bez lokálních anestetik ji nelze provádět. Ne vždy dojde k vyhovujícím výsledkům, jelikož přístroj zbrusuje s pigmentem i kůži, která poté vypadá jako po popálení a mohou zůstat jizvy. Hojení po dermabrasion je zdlouhavé a je nutné kůži důkladně ošetřovat a zabezpečit, by do ní nepronikla infekce. I přes tato negativa je metoda stále oblíbená a dodnes používána.

Salabrasion

Více než jedno století stará metoda je velmi podobná metodě dermabrasion. Místo zákroku se zmrazí nebo se použije lokální anestetikum, poté se na kůži nanese voda se solí a pomocí rotující jednotky se kůže obrousí. Jednodušší možností je obrousování dřevěným hranolem zabaleného v gáze. Kůže se tře tak dlouho, dokud nekrvácí a tím dochází k odstraňování pigmentu.

Laser

I přestože jsou výše uvedené metody stále využívány, standardním moderním způsobem odstraňování tetování je laser. Výhodou laseru je, že při něm nedochází ke krvácení, avšak

nikdo nedokáže s určitostí říct, kolik procedur bude nutné podstoupit, než tetování zmizí. Laser funguje na produkování krátkých pulsů světla, které procházejí pod vrchní vrstvu kůže a jsou částečně pohlcovány tetovacím pigmentem. Pigment se roztrhne na malé kousky, které jsou odstraněny tělním imunitním systémem. Odstranění tetování laserem je nejšetrnější, ale finančně nejnákladnější metodou.

Cover up (překrytí)

Jak sám název napovídá, nejedná se o odstranění tetování ve stejném smyslu jako u čtyř předchozích metod. Při tomto způsobu je staré tetování překryto novým motivem. V profesionálních salonech dovedou překrytí nekvalitní tetování tak, že nelze poznat, že něco překrývá. Je nutné mít na paměti, že nové tetování bude větší, barevně sytější než tetování původní.⁴⁰

Tatáž není krátkodobým rozmarem, ale závazkem, který provází člověka po celý život. Rozhodne-li se jedinec pro tetování, měl by předem znát i zdravotní rizika a případné komplikace s ním spojená. Odstranění tatáže není jednoduchou záležitostí a v některých případech může napáchat více škody než užitku.

⁴⁰ FIKSA, Radomír. Tetování. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press s.r.o., 2011, s. 151-155. ISBN 978-80-87525-00-5.

5 TETOVÁNÍ A FIREMNÍ KULTURA

Jednou z funkcí tetování je individualizace jedince, touha být jiný, odlišit se. Je třeba mít na paměti, že to, co se líbí rodině, partnerovi a blízkému okolí, se nemusí líbit potencionálnímu zaměstnavateli.

Tetování ani jiná modifikace těla nemá v zákoníku práce ani antidiskriminačním zákoně oporu.⁴¹ Avšak rozdílné zacházení z důvodu tělesných modifikací je považováno za porušení výše uvedených zákonů a zaměstnanec by se mohl dožadovat svého práva. Zaměstnavateli, který nezajistí rovné zacházení, by hrozila pokuta až do výše jednoho milionu korun českých. Většina zaměstnavatelů, obzvláště v odvětví financí, práva a některých služeb upravují vzhled svých zaměstnanců vnitřním předpisem společnosti, tzv. dress codem neboli kodexem oblékání.

V roce 2014 provedl kariérní portál Jobs.cz průzkum o respektování tetování a piercingu mezi zaměstnavateli. Pouze 18 % zaměstnavatelů uvedlo, že si tetování u svých podřízených výhradně nepřeje, 58 % zaměstnavatelů je vůči tomuto kultu těla tolerantní v případě, že nevzbuzuje nedůvěru při vykonávání konkrétní pozice. Zbylé procento zaměstnavatelů nemá vůči tetování výhrady a existují i společnosti, které tetované podporují, jelikož lze díky němu dosáhnout pestřejšího pracovního prostředí.⁴²

5.1 Dress code vs. tetování

Dress code bývá ve většině společností zakotven v etickém kodexu.⁴³ Standardy oblékání se liší dle jednotlivých pozic a úrovní managementu ve společnosti a většinou mají doporučující charakter. Nejprísnejší kodex oblékání se vztahuje na zaměstnance, kteří jsou v rámci svého zaměstnání v kontaktu s klienty či obchodními partnery. Zde je vyžadován

⁴¹ Zákon č.262/2006 Sb., Zákoník práce

Zákon č.198/2009 Sb., Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

⁴² Tetování, piercing, číro? Firmy jsou tolerantní. *jobs.cz*. [online]. 21.8.2014 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.jobs.cz/poradna/tetovani-piercing-ciro-firmy-jsou-tolerantni/>

⁴³ Etický kodex je dokument, který upravuje obecná i konkrétní pravidla práce v jednotlivých organizacích a profesích.

Etický kodex. Wikipedia: the free encyclopedia. [online]. 2001- [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Etick%C3%BD_kodex

formální oděv s ohledem na příležitost. Samozřejmostí je čistý oděv a obuv, přiměřené množství parfému, péstěné nehty a u žen střídmy make-up.

Někteří zaměstnavatelé tetování svých zaměstnanců tolerují, jiní jej odsuzují, proto nezbývá než motiv skrývat. Dnešní móda je bohatá na různé styly oblékání, kterými lze nevhodné motivy skrýt. Jednou z možností jsou různé make-upy a kamufláže. Nejhůře se však skrývá tetování na obličeji, krku a rukou.

Nevhodné motivy

V České republice neexistuje seznam nevhodných motivů. Neznamená to, že si jedinec může nechat vytetovat cokoli. Problematikou zakázaných symbolů se zabývá několik ustanovení trestního zákona, kdy se jedná zejména o trestné činy hrubě narušující občanské soužití a trestné činy proti lidskosti.⁴⁴ Zde je na místě dodat, že trestného činu se nedopouští pouze nositel symbolu, ale i tatér, který motiv vyhotovil.

5.2 Tetování z pohledu personalisty a managementu společnosti

Během své profesionální praxe jsem pracovala a stále pracuji na různých pozicích v rámci oddělení lidských zdrojů. Ráda bych v této kapitole shrnula pohled společností na kulturu tetování a zkrášlování těla.

Společnost č. 1

V této společnosti jsem působila na pozici personalistky téměř pět let. Jedná se o ryze českou společnost, která zaměstnává 1 000 zaměstnanců v České republice a 300 na Slovensku, v době mého působení měla společnost pobočky i v Polsku a v Rakousku, které byly poté uzavřeny, a působí v oblasti maloobchodního prodeje zboží. Majitelem společnosti je český vlastník, který má absolutní rozhodovací pravomoci.

Vzhledem k typu podnikání měla společnost přísně nastavený kodex oblékání, který museli dodržovat všichni zaměstnanci bez ohledu na pozici. Kodex oblékání, kterým se zde budu zabývat, platil pro zaměstnance centrály, tj. cca 200 zaměstnanců. Zaměstnanci

⁴⁴ Zákon č.40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 355, 356, 403, 404

jednotlivých prodejen měli předpis benevolentnější, ale piercing a tetování byl také zakázán. Tzn. dress code byl zakotven vnitřním předpisem společnosti, na jeho dodržování dbali vedoucí pracovníci jednotlivých oddělení a personální oddělení, které mělo v kompetenci nařídit zaměstnanci změnu oblečení v případě porušování tohoto předpisu.

Předpis byl rozdělen na dvě části:

- **pro všechny zaměstnance a zaměstnance, kteří nejsou v kontaktu se zákazníky a dodavateli** – zakázána byla trička bez rukávů a tílka odhalující ramena, příliš barevná trička, příp. s výraznými nápisy. Muži ani ženy nesměli nosit otevřenou obuv, která by odhalovala prsty. Muži měli zakázány všechny druhy šortek, ženy nesměly mít sukni kratší nad kolena. Nikdo nesměl mít viditelný piercing v obličeji (v jednom uchu mohly být dvě náušnice, ale decentního charakteru) a tetování muselo být vždy zakryto oděvem nebo make-upem. Muži museli být vždy hladce oholeni a ženy nesměly nosit výrazný make-up a výstřední doplňky.
- **doporučení pro zaměstnance jednající se zákazníky nebo dodavateli** – při jednání a kontaktu se třetí stranou museli mít muži vždy oblek. V letních měsících se povolovalo odložení saka. Ženy mohly nosit kostýmky, sukně či halenky, nebyly dovoleny formální šortky. Pokud měla žena sukni, vždy musela mít punčochy a uzavřenou obuv.

Kodex oblékání byl ve společnosti velmi striktní, zároveň bez odpovídajícího sociálního zázemí. V budově chyběly šatny, kde by si zaměstnanci mohli nechat formální oděv a před jednáním se převléci, v budově nebyla instalována klimatizace, která by v letních měsících ulehčila pobyt v kanceláři ve vyžadovaném oblečení.

Názor pana majitele na tetování byl velmi negativní. Vysloveně si nepřál, aby v jeho společnosti pracovala individua s pokresleným či propíchnutým tělem. Žádný vnitropodnikový dokument se nezmiňoval o postoji k zaměstnávání osob s tetování (došlo by k porušení antidiskriminačního zákona).

Vzhledem k rozšíření různých modifikací těla a aktuální situaci na trhu práce je názor společnosti, respektive pana majitele velmi krátkozraký a zaměstnavatel svým osobním postojem přichází o řadu schopných odborníků.

Společnost č. 2

V mezinárodní logistické společnosti, pracuji třetím rokem na generální pozici v rámci personálního oddělení, která má zastoupení po celém světě a zaměstnává přibližně 450 tisíc lidí. V České republice zaměstnává 2 500 zaměstnanců. Pro divizi v ČR pracují z 80 % skladoví operátoři a nižší administrativní pozice. Zbýlých 20% zaměstnanců společnosti tvoří různé úrovně managementu, administrativa, tzv. supportní oddělení – oddělení řízení lidských zdrojů, technické oddělení, finanční oddělení, oddělení rozvoje společnosti a další.

Kodex oblékání pro zaměstnance skladu, respektive skladníky je řešen dle zákoníku práce. Společnost poskytuje zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky, které jsou zaměstnanci povinni při výkonu práce nosit.⁴⁵ Vzhled pracovníků na této úrovni není předmětem zájmu společnosti, je tolerována jakákoliv modifikace těla, pokud odporuje zákonu. Aktuálně mám zodpovědnost za dva sklady, ve kterých pracuje 180 skladových operátorů. Po provedení malého exkurzu mezi zaměstnanci jsem zjistila, že jedno nebo více tetování má 45 % z nich a z 80 % jsou to lidé mladší 35 let.

Vnitřní předpis pro technickohospodářské pracovníky a management společnosti neexistuje. Vedení společnosti vychází z mnohaletých zahraničních zkušeností a předpokládá, že zaměstnanci jsou srozuměni s tím, jak se mají do zaměstnání oblékat. Jedinou zmínku lze nalézt v pracovním řádu, kde je uvedeno, že oděv nesmí být pohoršujícího charakteru a musí být vždy přizpůsobený pracovnímu zařazení zaměstnance.

Společnost č. 3

V této společnosti jsem pracovala na přelomu let 2006 – 2007 během studia na VOŠ a jednalo se o americkou společnost provozující v ČR řetězec rychlého občerstvení. Zaměstnancům byly poskytovány osobní ochranné pracovní prostředky a kvůli dodržování přísných hygienických předpisů bylo přesně definováno, co je dovoleno a co zakázáno. V této společnosti jsem se setkala poprvé s předsudky vůči tetovaným jedincům. Zaměstnankyně měla tatáž kočky na krku v místě, kde jej nebylo možné skrýt. Reakce zákazníků bývala velmi negativní, odmítali se od ní nechat obsloužit. Po dohodě se

⁴⁵ Zákon č.262/2006 Sb., Zákoník práce, § 104

zaměstnavatelem jí bylo změněno pracovní zařazení, aby se předešlo kontaktu se zákazníky.

Společnost byla k tetování svých zaměstnanců tolerantní, respektovala způsob jejich sebevyjádření, i přestože bylo nutné řešit několik problémů s tetovanými zaměstnanci.

Každá firma, ať česká nebo mezinárodní, posuzuje modifikace těla dle svých měřítek a pravidel. Moderní společnost vychovává jedince k individualismu, toleranci a pochopení druhých a právě modifikace těla může být vyjádřením jeho jedinečnosti. Dokud společnost tuto skutečnost nepochopí, budeme se i nadále setkávat s krátkozrakými zaměstnavateli.

5.3 Management společnosti a tetování

Požádala jsem majitele společnosti, ve které jsem dříve pracovala, a vysoce postaveného manažera z mého současného zaměstnání, zda by se se mnou podělili o svůj názor na tetování z pohledu společnosti i svůj pohled na tetované podřízené. Oběma jsem položila jednu jedinou otázku: „*Jaký je Váš názor na tetování z pohledu zaměstnavatele?*“

Majitel společnosti (bývalý zaměstnavatel)

„Rád bych začal tím, že jsem procestoval hodně zemí světa a setkal jsem se s různými kulturami a lidmi. Ať už vyspělými či méně vyspělými. Právě díky těmto zkušenostem jsem si utřídil své názory a mohu konstatovat, že s tetováním nesouhlasím a nelíbí se mi. Když jsem zakládal svoji firmu, netušil jsem, že z ní jednou bude rozlehlá společnost, jako je dnes. Jelikož jsem přesvědčen o tom, že každá společnost je především založena na lidech, od svých zaměstnanců požaduji, aby byli reprezentativní za všech okolností a tetování, dle mého názoru, reprezentativní není. Vydal jsem přísný dress code, kterým se musí všichni zaměstnanci řídit. Jako majitel společnosti mám právo rozhodnout o tom, jaký zaměstnanec pro mě bude pracovat. Tetovaný určitě nebude.“

Manažer skladu (současný zaměstnavatel)

„Pro firmu pracuji již od roku 1996 a můžu říct, že jako společnost jsme k tetování velmi tolerantní. Nechci se bavit o motivech, které je hanlivé a urážlivé, s tím jsem se tu nikdy

nesetkal, ale o klasických motivech, které vídávám kolem sebe. Mě osobně se tetování líbí, i když žádné nemám. Myslím si, že lidem by se neměla ubírat možnost seberealizace, což podle mě tetování je. Přiznávám, že tetování svým způsobem už nevnímám a beru ho jako automatickou součást naší kultury.“

Dva lidé a dva velmi odlišné názory na fenomén tetování. Oba dotazovaní mají vysokoškolské vzdělání a věkově se pohybují v rozmezí 40 - 45 let. Proč mají tak rozdílné názory? Může to být výchovou či předchozí zkušeností? Faktem zůstává, že v případě viditelného tetování má uchazeč do jedné z těchto společností uzavřené dveře. Bez ohledu na to, zda vyhovuje kvalifikací, vzděláním či zkušenostmi.

Úkolem teoretické části mé diplomové práce bylo seznámení širší veřejnosti s tématem tetování, jeho základní historií, motivy, funkcemi, postoji společnosti, zdravotními riziky a vzděláváním, respektive školním prostředím, které může mít velký vliv na pozdější rozhodování. Podlehnutí kultu těla může být pro některé jedince velmi jednoduché, ale nesprávné rozhodnutí může mít nedozírné a trvalé následky. Současná společnost nabádá k individualizaci jedince a akceptaci jeho rozhodnutí. Sama jsem názoru, že naše tělo je naše schránka a sami si s ním můžeme nakládat dle libosti. Zde je na místě si uvědomit, že jiné tělo, respektive kůži, nedostaneme. Rozhodnutí tatážé je nezvratné a trvalé a pokud moje práce někomu pomůže rozhodnout se, zda tetování mít či nemít, nebylo moje úsilí zbytečné.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUM

V praktické části práce uvádím cíle, metody a techniky a výsledky výzkumu.

6.1 Cíle

Cílem této části diplomové práce bylo zjistit, proč se lidé uchylují k modifikacím těla, která jsou svým způsobem trvalá a složitě odstranitelná, jak dlouho zvažovali výběr vhodného motivu, jak se vypořádali s reakcí okolí na jejich tetování a jak se domnívají, že se na tetování dívá naše společnost. Je pravdou, že tetování je fenoménem a módním výstřelkem, který časem upadne, nebo forma sebevyjádření? Část rozhovorů byla provedena i s jedinci, kteří tetování nemají. Zde jsem se zaměřila na jejich postoj k tetování a tetovaným jedincům a případné předsudky.

6.2 Metody a techniky výzkumu

Pro zpracování diplomové práce jsem zvolila kvalitativní formu výzkumu, který je ve společenských vědách často používá a snaží se o komplexní obraz o zkoumaném problému. Domnívám se, že tato metoda je vzhledem k tématu nejvhodnější, protože umožňuje osobní a specifický přístup k jednotlivým respondentům. Kvalitativní výzkum pracuje s menším počtem respondentů, ale každý případ sleduje do hloubky.⁴⁶

Tento typ výzkumu vyžaduje od výzkumníka dobrou orientaci v problematice, umění komunikovat, flexibilitu a invenci. *„Zkušený tazatel je také zkušeným pozorovatelem, schopným číst neverbální sdělení, citlivým k prostředí rozhovoru a ke svému vztahu s účastníkem zkoumání.“*⁴⁷

Postup získávání dat

Pro získávání dat do výzkumu využiji metodu dotazování, která je doplněna o pozorování. Kvalitativní výzkum se zakládá na subjektivním vyjádření výpovědi

⁴⁶ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. 1. vydání. Praha: Portál, 2005, s. 51-52. ISBN 80-7367-040-2.

⁴⁷ ŠVARÍČEK, Roman, Klára ŠEĎOVÁ a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. 1. vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2007, s. 160. ISBN 978-80-7367-313-0.

subjektu, získaná data byla se svolením respondenta nahrávána na diktafon. Celý výzkum se zakládá na polostrukturovaných otázkách, které dávají respondentovi možnost otevřeně mluvit o zkoumaném problému a zároveň přizpůsobit rozhovor dle potřeby, tak aby byly získány potřebné informace. Všechny rozhovory byly provedeny v klidném prostředí, tak aby nedocházelo k narušení soukromí jedince.

Všem dotazovaným jsem vysvětlila, k jakému účelu budou rozhovory použity, a ujistila jsem je, že jejich anonymita bude zachována.

Výběr respondentů

Cílovou skupinou jsou lidé v mém okolí, přátelé a současní či bývalí spolupracovníci. Záměrem bylo vybrat co nejrepresentativnější vzorek respondentů ze všech společenských vrstev, různého vzdělání a věkového rozpětí od 20 – 56 let.

Respondenty jsem rozdělila do třech kategorií:

- jedinci s tetováním (respondent 1 – 5)
- jedinci bez tetování (respondent 6 – 10)
- tatér

Přehled respondentů

Respondent 1

Karolína, 25 let, vzdělání: úplné střední odborné s maturitou, zdravotní sestra - momentálně na rodičovské dovolené

Má dvě malá tetování, o dalším tetování nepřemýšlí.

Postoj k tetování je pozitivní, společnosti je dle jejího názoru k tetování negativní.

Respondent 2

Radim, 21 let, vzdělání: úplné střední odborné, řidič manipulační techniky ve skladu

Má tři tetování, dalšímu tetování se nebrání, záleželo by na okolnostech.

Postoj k tetování pozitivní, společnost se musí tetované naučit přijímat.

Respondent 3

Pavel, 45 let, vzdělání: úplné střední odborné s maturitou, vedoucí prodejny s elektrospotřebiči

Má tři rozsáhlejší tetování, dalšímu tetování se nebrání.

Postoj k tetování pozitivní, společnost si na tetování zvykne a v budoucnu k němu bude tolerantní.

Respondent 4

Darina, 32 let, vzdělání: vysokoškolské II. stupně, bankovní úřednice

Má tři tetování z toho jedno rozsáhlé. O dalším tetování neuvažuje.

Postoj k tetování pozitivní, společnost si na trend zvykne a vystřídá jej jiný.

Respondent 5

Gabriela, 52 let, vzdělání: vysokoškolské II. stupně, hlavní účetní

Jedno malé tetování, o dalším neuvažuje.

Postoj k tetování je spíše neutrální, stejně jako názor společnosti.

Respondent 6

Gabriela, 31 let, vzdělání: vyšší odborné, back office manažerka

Tetování nemá ani o něm neuvažuje.

Postoj k tetování má pozitivní, předsudky netrpí.

Respondent 7

Dominika, 20 let, vzdělání: úplné střední odborné s maturitou, recepční

Tetování nemá ani o něm neuvažuje.

Postoj k tetování negativní.

Respondent 8

Tadeáš, 24 let, vzdělání: vysokoškolské I. stupně, student

Tetování nemá a nechce.

Postoj k tetování neutrální.

Respondent 9

Igor, 51 let, vzdělání: vysokoškolské II. stupně, manažer logistického skladu

O tetování neuvažuje.

Postoj k tetování pozitivní, má částečné předsudky vůči tetovaným lidem.

Respondent 10

Marie, 56 let, vzdělání: úplné střední s maturitou, účetní

O tetování neuvažuje.

Postoj k tetování neutrální, předsudky netrpí.

Struktura rozhovorů

Rozhovory jsem se snažila rozdělit do tří kategorií pro tetované respondenty a do dvou kategorií pro respondenty bez tetování. U tetovaných jedinců jsem se zaměřila na motivaci k tetování, celkovou spokojenost s tatáží, tj. vybraným motivem, úvahám o dalším tetování a zkušenosti s reakcemi okolí. Otázky pro respondenty, kteří nemají tetování, jsem směřovala k předsudkům vůči lidem s tetováním a zamyšlení se nad tím, proč se jedinci nechávají tetovat.

U obou dotazovaných skupin jsem na konci rozhovoru položila stejnou otázku, týkající se profesí, u kterých považují tetování za nevhodné a působící neprofesionálním dojmem.

Poslední rozhovor byl proveden s profesionálním tatérem, který má jiný úhel pohledu na tetování.

Otázky pro rozhovor

Otázky pro tetované respondenty budou zaměřeny na motivaci k tetování, význam jednotlivých symbolů, reakce nejbližšího okolí či postoj zaměstnavatele. Část otázek směřovala k úvaze odstranění tetování a zpětný pohled na tatáž.

- V kolika letech ses poprvé nechal/a tetovat?
- Kolik tetování máš a na jakém místě těla?
- Co máš vytetovaného a co pro tebe tetování znamená?
- Je pro Tebe tetování výrazem individuality nebo společenským činem?
- Kde jste bral/a inspiraci pro své tetování? Jak dlouho jsi tetování vybíral/a?
- Co na tvoje zdobení těla říká okolí, přátelé, rodina, zaměstnavatel, konzultovala jsi to s někým?
- Jsi se svým tetováním s odstupem času spokojen/a?
- Přemýšlíš o dalším tetování?
- Přemýšlel/a jsi o odstranění tetování?
- Jaký si myslíš, že má společnost názor na tetování?
- Existují podle tebe určité profese, ke kterým se tetování na viditelných místech nehodí a působí nevhodně?

Dotazování s netetovanými respondenty bude zaměřeno na jejich obecný postoj k tetování, jak vnímají tetování jedince kolem sebe a zda jsou ovlivněni předsudky vůči těmto lidem.

- Shrnutí základních informací: pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání, současné zaměstnání.
- Uvažoval/a jsi někdy o tetování (plánuješ ho v budoucnu)?
- Jak bys popsal/a svůj postoj k tetování?
- Co podle tebe vede lidi k tomu, aby se nechali tetovat?
- Myslíš si, že tetovaný člověk je omezený při hledání vhodného zaměstnání?
- Může tetování ovlivnit Tvůj názor na člověka?
- Máš předsudky o lidech s tetováním, kteří vykonávají seriózní profese?

6.3 Rozhovory

Před samotnými rozhovory jsem provedla předvýzkum na malém reprezentativním vzorku jedinců. Cílem předvýzkumu bylo otestovat srozumitelnost kladených otázek, a zda lze

pomocí odpovědí ověřit stanovené domněnky. Všechny otázky byly osloveným jasné. Předvýzkumem jsem si ověřila i časovou náročnost jednotlivých rozhovorů.

Respondent 1

V kolika letech ses poprvé nechala tetovat?

První tetování jsem si nechala udělat po narození dcery, to mi bylo asi 23 let.

Kolik tetování máš a na jakém místě těla?

Aktuálně mám dvě tetování. Obě jsou na vnitřní straně zápěstí, tam kde se nosí hodinky. Na pravé ruce mám jméno dcery, na levé jméno syna.

Proč sis vybrala zrovna tyto motivy?

Mě se obecně tetování líbí, pokud je hezky udělaný. No a ty jména mám proto, že mám pocit, že jsou děti pořád se mnou.

Je pro Tebe tetování výrazem individuality nebo společenským činem?

Určitě ne společenským činem. Nenechala bych se tetovat jen proto, že je to módní. Až by to nebylo módní, tak si to budu nechávat odstraňovat? Tetování vyjadřuje spojení mě a mých dětí. Je to čistě moje osobní záležitost. Myslím, že každý by si měl umět svoje tetování obhájit, ať už má vytetovaného cokoliv.

Kde jste brala inspiraci pro své tetování? Jak dlouho jsi tetování vybírala?

Inspiraci jsem nikde nečerpala. Prostě jsem přišla do salonu a řekla, co chci. Chvilku jsem si vybírala typ písma. Nechtěla jsem nic přehnaného, chtěla jsem, aby se to dalo hned přečíst. Zároveň jsem vybírala místo, kde to budu mít denně na očích, ale zároveň to půjde jednoduše skrýt (ukazuje náramek hodinek a pod ním tetování). Celkově jsem nad tetováním přemýšlela asi měsíc. Já když se pro něco rozhodnu, tak to chci většinou hned.

Co na tvoje zdobení těla říká okolí, přátelé, rodina, zaměstnavatel, konzultovala jsi to s někým?

S nikým jsem to neřešila. Manželovi jsem oznámila, že se chci nechat tetovat. Akorát mi řekl, ať to nepřeháním, že nechce, abych vypadala jak omalovánka. Rodině jsem ukázala až hotový výtvar a všichni byli nadšení. Nejhorší to bylo s taťkou. Před ním jsem první tetování tajila asi měsíc. Věděla jsem, že bude zuřit.

Proč by měl zuřit?

No, ségra se nechávala tetovat hned v osmnácti a vzpomínám si, že se na ni strašně zlobil. Prý nemá za dceru kriminálnici, která musí být označovaná. Dlouho mu trvalo, než se

s jejím tetováním smířil. A na mě se taky zlobil. Možná by byl klidnější, kdybych mu o tetování řekla předem.

A co druhé tetování, to už jsi mu ukázala?

Jo, poslala jsem mu fotku rovnou po aplikaci, ale opět nebyl spokojen. Ted' už je v pohodě. Ono mu to vždycky trvá dýl.

Jsi se svým tetováním s odstupem času spokojená?

Spokojená jsem maximálně. Nic bych na nich neměnila.

Přemýšlíš o dalším tetování?

Leda bych si pořídila třetí dítě, ale nemám třetí ruku. Ne, o dalším tetování zatím nepřemýšlím.

Pokud bys přemýšlela, máš místo, kam by sis ho nechala dát?

Dřív se mi hodně líbily ornamenty nad zadečkem, ale co mám děti, tak tuhle oblast neukazuju (mám ráda svoje ledviny). Ted' bych možná volila oblast podbřišku. Moc se mi líbí kérky Kat von D (americká tatérka – pozn.), které má kolem očí, ty malý hvězdičky, ale do toho bych nešla.

Proč ne?

Nechci tetování v obličejí. Špatně se to zakrývá a za pár let tam budu mít vrásky a z hvězdiček budou patvary.

Přemýšlela jsi někdy o odstranění tetování?

Ani náhodou. Prý to bolí ještě víc než tetování. Rozmyslela jsem si to dobře, než jsem do toho šla, takže to nebudu brát zpátky.

Jaký si myslíš, že má společnost názor na tetování?

Tady u nás v Česku si myslím, že spíš negativní. Hlavně starší generace se na tetovaný dívá přes prsty a hned mají dojem, že je chce někdo okrást nebo jim ublížit. Žila jsem chvíli v Anglii a tam je společnost mnohem volnějši. Nikdo tetování neřeší. Tam je vidět, že jsou mnohem dál. I když je pravda, že s tetovaným prezidentem bych se těžkou ztotožňovala. To už je podle mě moc.

Jak to myslíš? Tetování je vyjádřením jeho individuality.

To ano, já mu to neberu, ale on reprezentuje naši zemi v zahraničí. A podle mě tetování v jeho případě reprezentativní už není.

Existují podle tebe určité profese, ke kterým se tetování na viditelných místech nehodí a působí nevhodně?

Určitě doktoři, právníci a vzhledem k tomu, že jsem matka, tak bych určitě nechtěla, aby měli moje děti potetovaného učitele.

Respondent 2

V kolika letech ses poprvé nechal tetovat?

Poprvé jsem se nechal tetovat v den svých osmnáctin, dal jsem si to jako dárek sám sobě.

Kolik tetování máš a na jakém místě těla?

Tetování mám celkem tři. První mi tetoval kamarád a je to typický amatérský tetování. Dělal mi to nějakým podomácku vyrobeným strojkem. Je to panáček s panákem na lýtku (asi 12 cm vysoký – pozn.). Je fakt děsnej a dlouho jsem se za něj styděl.

Už se za něj nestydíš?

Už ne. Beru ho jako součást sebe a vzpomínku na mladickou nerozvážnost. Každý někdy v životě uděláme nějakou blbost. Ta moje není v porovnání s některými tak velká.

Přemýšlel jsi, že by sis to nechal přetetovat nebo odstranit?

Odstranit určitě ne. Je tam nejistej výsledek a nerad bych, aby to vypadalo ještě hůř. O přetetování uvažuju už asi rok. Líbí se mi tribal motivy. Jsou nadčasový a nikoho nepohoršují. Přesnej motiv zatím nemám a nemám na to ani peníze.

Co ty zbylé dvě tetování?

Jedno mám na žebrech. Je tam citát. „Co mě nezabije, to mě posílí.“ Ten jsem si nechal udělat asi před dvěma lety jako památku na otce, který se zabil při autonehodě. Vždycky nám dával vyšší cíle a říkal, že co mě nezabije, to mě posílí. A myslím, že měl pravdu. V dnešní době se člověk musí rvát a bojovat za svoje názory. Poslední kérku mám na vnitřní straně předloktí a je to jméno a datum narození mé dcery. Mám ho asi dva měsíce. Ještě chci kolem dodělat nějaký věci, aby to nebyly jen suchý data.

Co pro tebe znamená tohle tetování?

Víš, stejně jako mám památku na otce, chci mít památku i na dceru. Otcí jsem svoje tetování nikdy ukázat nemohl, nechal jsem si ho udělat až po jeho smrti. Dceři ho ukázat chci. Aby věděla, co pro mě znamená.

Kde bereš inspiraci pro svoje tetování?

No, jsou to osobní zážitky a vzpomínky. Nenechám si něco udělat jen proto, že to nosí všichni. Ke všem tetováním mám osobní vztah a jsou spojené s důležitými okamžiky mého života.

Co na tvoje zdobené tělo říká okolí, přátelé, rodina, zaměstnavatel, konzultoval jsi to s někým?

Ne, nikomu jsem to dopředu neříkal. Je to moje tělo a já si myslím, že si s ním můžu dělat, co chci. Všichni jsou v pohodě. Když nechci, aby bylo vidět, tak si vezmu dlouhý kalhoty

a rukáv a je to. Máma byla dojatá, když viděla ten citát. U nás v rodině nejsem jedinej tetovanej, takže to nikoho nepřekvapilo. Asi by byli víc překvapení, kdybych kérku neměl.

A co zaměstnavatel?

Ten byl bez problémů. Pracuju ve skladu, na pohovoru jsem se ptal, jestli jim to nevadí. Mám rád, když se jedná narovinu. Zezačátku se divně dívaly hlavně starší kolegyně na to předloktí, ale když jsem jim vysvětlil, co to pro mě znamená, tak byly dojatý. Prý jsem správnej tatka.

Setkal ses někdy s tím, že by tetování vadilo tvé přítelkyni?

Ne, to se mi nestalo.

Jsi se svým tetováním s odstupem času spokojen?

Ale jo. Když to zpětně zhodnotím, tak by to mohlo být horší. A všechno jde opravit.

Přemýšlíš o dalším tetování?

Jak se to vezme. Ani ne o další, ale jak už jsem říkal, tak bych si chtěl nechat překrýt to na lýtku. Další tetování bude záviset na událostech, které si budu chtít uchovat.

Kde je tvoje hranice? Kolik tetování?

Nad tím jsem nikdy nepřemýšlel. Asi takhle. Když se budu ženit v obleku, tak nesmí být nic vidět. Nechci jednou chodit na třídní schůzky a hned ve dveřích vypadat, že mě zrovna pustili z kriminálu.

Myslíš, že se takhle společnost dívá na tetované?

Část určitě jo. Hodně starých lidí pořád spojuje tetování s vězni. Bude trvat hodně dlouho, než si zvyknou a naučí se, že se chceme odlišovat. Ono za komárů (když byla u moci komunistická strana), museli všichni šlapat stejnou brázdu, a kdo byl jinej, tak byl divnej a šup s ním na okraj společnosti.

Existují podle tebe určité profese, ke kterým se tetování na viditelných místech nehodí a působí nevhodně?

Asi doktoři, nikdo jinej mě nenapadá.

Respondent 3

V kolika letech ses poprvé nechal tetovat?

Na první tetování si pamatuju přesně. Bylo to ještě za totáče (před Sametovou revolucí v roce 1989 – pozn.) a nebyl jsem plnoletý. Tetoval mě nějaký chlápek ve sklepě činžáku, protože neexistovala tetovací studia. To tetování mělo odrážet můj vzdor vůči společnosti. Chtěl jsem odjet a plavit se po světě, být námořníkem, proto jsem si nechal vytetovat kotvu na předloktí. Vlastně nás bylo víc, myslím pět, kteří jsme si nechali tu kěrku vytetovat. No, ale dopadlo to úplně jinak.

Jak?

Když rodiče zjistili, co mám na ruce, málem je to zabilo. Otec ze mě skoro vymlátí duši a dlouho se mnou nemluvil. Nepamatuju se přesně, ale myslím, že kvůli tomu měl i problémy v práci. Tehdy jsem netušil, kolik problémů způsobí moje nerozváženost. Měl jsem problémy i ve škole, musel jsem pořád nosit košile s dlouhým rukávem. Víc než obdiv jsem vzbuzoval odpor.

Máš to tetování dodnes?

Neblázní, jakmile se otevřely tetovací salony (myslím ty profesionální), tak jsem si to nechal předělat. Teď tam mám portrét mých rodičů. Je to vlastně taková satisfakce za to, co jsem jim musel způsobit.

Jak se jim tetování líbilo?

To je spíš otázka pro ně. Ale myslím, že se jim líbí. Měl jsem tehdy štěstí na tatéra, protože udělat pořádek portrét je kumšt.

No a zůstalo pouze u jednoho tetování?

Vždyť mě znáš, nezůstalo. Mám pocit, jako by ta první nelegální kěrka spustila něco jako závislost. Začalo to tím, že jsem tu první překryl. Jenže mi došlo, že je tam taková osamocená. Asi rok jsem zvažoval, co bych k ní přidal. Vždycky jsem obdivoval maorský styl tetování, ale nechtěl jsem, aby se s tetováním rodičů bilo. Nakonec jsem našel tatéra, který dokázal zkombinovat obojí. Takže mám jak rodiče, tak maorské tetování na prsním svalu a paži. Pak mám ještě ornament, který navrhla moje žena na druhém rameni. Zatím se zaměřuji pouze na horní část těla.

Jaký význam pro tebe tvoje tetování mají?

K tetování rodičů už bylo asi řečeno dost, maorské tetování se mi líbilo. Líbí se mi, jak si můžu zkrášlit svoje tělo, připadám si víc mužně a myslím, že i ženám se to líbí víc než chlap

jak holátko. No a tetování od mé ženy je pro mě intimní záležitost. Vyjadřuje její city ke mně.

Nosí ona tebou navržené tetování?

Svým způsobem ano. Já nejsem umělecky nadaný, takže jsem jí popsal, co bych chtěl. Pracovali jsme na tom asi dva měsíce, ale z výsledku jsem byl nadšen. Přijde mi, že je to důvěrnější spojení, než prstýnek na ruce.

Co na tvoje zdobení těla říká okolí, přátelé, rodina, zaměstnavatel, konzultoval jsi to s někým?

Jediný, který jsem řešil, bylo tetování navržený přítelkyní. Zbytek je čistě moje záležitost. Musím říct, že staříci (rodiče – pozn.) z toho moc nadšení nejsou, jsou starší generace, oni berou tetování jako záležitost kriminálků. Okolí to bere na pohodu, osobně si nemyslím, že mám na rukách něco, co by někoho pohoršovalo. A co zaměstnavatel? No, ten o tom neví. Nosím v práci košile s dlouhým rukávem. Víš, hodně našich zákazníků jsou starší lidi, co neumí nakupovat na netu a ti by asi neocenili tetovaného vedoucího. Mám svoji práci rád a je to malá oběť.

Myslíš, že by mu to zaměstnavateli vadilo?

Já nevím. Ale podle mě by za mě měly mluvit pracovní výkony a ne tělo. Ukazovat mu to nebudu.

Co říkají děti na tetování? (respondent má syna 17 let a dceru 14 let – poznámka autorky)

Nic moc, jsou to pubertáci. Když byli menší, tak jsem jim vykládal, jak jsem k tetování přišel a tak. Dneska už je to nezajímá.

Dovolil bys jim tetování?

Ani omylem.

Proč? Ty ses taky rodičů neptal.

To máš pravdu. Ale nechci, aby děti udělaly stejnou chybu jako já. Já vím, že dnešní doba je tetování nakloněna, ale v sedmnácti ví člověk kulový o tom, co chce mít na celej život. Chtěl bych, aby za mnou přišly a poradily se. To by mě vážně potěšilo.

Setkal ses někdy s tím, že by tetování vadilo tvé přítelkyni?

Ještě to tak. Nikdy s tím žádná problém neměla.

Jak jsi se svým tetování spokojen s odstupem času, měnil bys něco?

Mám je rád a žádný bych neměnil. Jen bych přidával.

Kolik tetování je tvoje hranice?

Asi bych neříkal kolik. Mám jistý hranice, kam bych si kérku nedal.

Kam by si tetování nedal?

Fakt to chceš vědět? Na břicho, roste mi břicho z piva a nechci, aby se kérka zdeformovala, no a pak na obličej a na krk a ani na klouby prstů, to mi přijde vězeňský.

Přemýšlel jsi o odstranění tetování?

Ne, nikdy.

Jaký si myslíš, že má společnost názor na tetování?

Podle mě je to společnosti jedno. Najdou se jedinci, kteří to neřeší, jiným to vadí. Společnost si musí zvyknout, že lidé se chtějí vypadat jinak a odlišovat se. Podle mě se nad tetováním časem nikdo nepozastaví.

Existují podle tebe určité profese, ke kterým se tetování na viditelných místech nehodí a působí nevhodně?

Moc se mi to nehodí ke zdravotnickému personálu. Ten by měl působit čistě a u starších lidí by tetování lékaři a zdravotní sestry mohli vzbuzovat nedůvěru.

Respondent 4

V kolika letech ses poprvé nechala tetovat?

Poprvé to bylo, když mi bylo 23, dala jsem si to jako odměnu za ukončené bakalářské studium. Tetování jsem vždycky chtěla a tohle mi přišlo jako vhodný okamžik.

Co sis nechala vytetovat a kam?

Kolem pravého kotníku mám náramek složený z květin. Chtěla jsem něco jemného a holčičího. A kytky mi přišly perfektní.

Kde jsi brala inspiraci?

Navrhla jsem si ho sama, měla jsem jasnou představu, co chci a tatér to dodělal.

Kolik tetování máš a na jakém místě těla?

To se těžko definuje. Dalo by se říct, že mám tři, ale jedno je hodně rozsáhlé. Druhé tetování jsem si nechala udělat po inženýrských státnicích, je na nártu pod tím náramkem. Opět tam mám květinové ornamenty. Vlastně mi to tvoří takovou ponožku a v lodičkách to vypadá skvěle. Poslední tetování mám na zádech. Mám japonské ornamenty podél celé páteře a v bederní části.

Mají pro tebe tetování zvláštní význam?

Abych řekla pravdu, tak ne. Představují pro mě stálý módní doplněk. Sice jsem si je nechávala dělat v důležitých okamžicích života, ale na školu mám diplomy. Mě se tetování líbí. Ráda na sebe upoutávám pozornost a s kérkami si připadám atraktivnější. Je to stejné, jako když si lidi barví vlasy nebo si dělají piercing.

Pracuješ v bance, tam není tetování moc vítaným doplňkem, nebo se mýlím?

Ne, nemýlíš se. Bankovní prostředí stále patří mezi ta nejstriktnější, co se tetování a oblečení týče.

Jak se k tetování staví tvůj zaměstnavatel? Ví o něm?

V bance vědí o tetování na noze. Už na jednom kole výběrového řízení se probíral dresscode, takže jsem zaměstnavatele upozornila, že mám potetovanou nohu. Prý když to nebude vidět, tak s tím problém nemají. Takže nosím dlouhé kalhoty a tmavé neprůhledné punčochy. O tetování na zádech neví, ale to není vidět.

A co okolí, jak na tetování reaguje?

Většinou mých známých se tetování líbí. Je něžné a doplňuje můj osobitý styl. Ale abych byla upřímná, tak o tetování na zádech moc lidí neví. Líbí se mi na něm, že jde jednoduše skrýt. Myslím, že by vzbuzovalo negativní reakce. Obzvláště moji rodiče by asi byli v šoku, kdyby jej viděli.

Neřekla jsi jim o něm?

Ne, naši jsou hodně staromódní a představa, že jejich dcera bankéřka mé potetovaný záda by je zvedla ze židle. Těžko se smířovali s tetováními na noze. Mám je ráda, ale nechci jim zbytečně přidělovat problémy. Oni by přemýšleli nad tím, co udělali ve výchově špatně.

A udělali něco špatně?

Ne, neudělali. Měla jsem perfektní výchovu. Přísnou, ale spravedlivou. Moje rozhodnutí nechat se tetovat není ovlivněno výchovou. Pro mě je to móda, nic jiného.

Setkal ses někdy s tím, že by tetování vadilo tvému příteli?

Ano, jednou. Nedokázal pochopit, význam tetování pro mě. Brala jsem to tak, že nechápal mě a ukončila jsem vztah.

Jsi se svým tetováním s odstupem času spokojena?

Maximálně. Nezměnila bych na něm vůbec nic.

Kolik tetování je tvoje hranice?

Nevím, zda to lze považovat za hranici, ale nechci působit přeplácane. Teď o žádném tetování neuvažuju, spíše bych chtěla doplnit tetování na zádech.

Přemýšlela jsi o odstranění tetování?

Jednou jsem to zvažovala. Měla jsem za sebou těžší období a přestala se mi líbit všechna tetování. Hlavně to na zádech. Byla jsem i na konzultaci, ale vzhledem k tomu, jak je tetování rozsáhlé mi řekli, že není zaručené, že mi nezůstanou jizvy. Naštěstí mě toto období přešlo a opět se mi začalo moje tetování líbit.

Jaký si myslíš, že má společnost názor na tetování?

Asi záleží na tom, koho se zeptáte. Starší generace bude mít spíš negativní postoj, naopak mladší generace je z tetování nadšená. Je to trend, který se časem omrzí a vystřídá ho jiný.

Existují podle tebe určité profese, ke kterým se tetování na viditelných místech nehodí a působí nevhodně?

Napadají mě jen právníci a učitelé.

Respondent 5

V kolika letech ses poprvé nechala tetovat?

Bylo to docela nedávno, asi před třemi lety.

Co sis nechala vytetovat a kam?

Mám na lopatce malého motýlka.

Proč ses rozhodla pro tetování v pozdějším věku?

Byl to takový spontánní nápad na dovolené. Řekla jsem si, že si splním další ze svých snů.

Kde jsi brala inspiraci pro své tetování?

Nejsem příliš kreativně zaměřená, takže jsem si vybrala obrázek v katalogu tetovacího studia. Věděla jsem, že chci motýla, konkrétnější představu jsem neměla.

Máš více tetování?

Ne, mám pouze tohle jedno a žádné další neplánuji.

Co pro tebe znamená tohle tetování?

Jak jsem říkala. Je to splnění snu a vzpomínka na dovolenou. A člověk by si měl zkusit všechno.

Co na tvoje zdobení těla říká okolí, přátelé, rodina, zaměstnavatel, konzultoval jsi to s někým?

Motiv jsem vybírala společně s manželem. Okolí reagovalo různě. Někteří si klepali na čelo, že jsem se na starý kolena zbláznila, jiní mě obdivovali, že jsem do toho šla. Ale spíše byly pozitivní reakce. A zaměstnavatel o tom neví. Nenosím oblečení, které by ho odhalovalo. Mám tetování pro sebe, ne proto, abych se s ním chlubila.

Jsi se svým tetováním s odstupem času spokojena?

Jsem spokojená a i přestože to bylo spontánní rozhodnutí, tak bych to neměnila.

Jaký si myslíš, že má společnost názor na tetování?

Myslím si, že naše společnost je stále velmi konzervativní v názoru na tetování a přetrvává negativismus. Soudit dotyčného podle tetování nebo piercingu je hloupé. Je to stejné jako tvrdit, že blondýnky jsou hloupé. Naše společnost by se měla oprostít od posuzování lidí podle prvního dojmu.

Existují podle tebe určité profese, ke kterým se tetování na viditelných místech nehodí a působí nevhodně?

Napadá mě hodně profesí, od ředitelů různých společností, přes politiky, lékaře, učitele. Myslím si, že k těmto lidem se to nehodí.

Respondent 6

Uvažovala jsi někdy o tetování (plánuješ ho v budoucnu)?

Ano, snila jsem o tetování, když jsem byla mladší, asi tak v pubertě, ale nikdy k realizaci nedošlo.

Co bylo důvodem, že se tetování nerealizovalo?

Nejdříve mi ho nechtěli povolit rodiče, potom jsem se nemohla rozhodnout já, co si chci nechat vytetovat. Potom jsem otěhotněla a během rodičovské dovolené jsem zjistila, že touha odezněla a tetování již nechci.

Jak bys popsala svůj postoj k tetování?

Řekla bych, že je vcelku pozitivní. Hodně záleží na tom, jak tetování vypadá a kde je umístěno. Myslím si, že může podtrhnout osobnost jedince, když je správně vybrané, ale zároveň může na někom působit velmi odpudivě.

Co podle tebe vede lidi k tomu, aby se nechali tetovat?

Z historie vím, že to bylo často změnou statusu či jako ochranný prostředek. Ale v dnešní době je většina tetování jen pro krásu, protože se to líbí a je to módní. Nechci bagatelizovat, vím, že existují lidé, kteří tetováním vyjadřují svoje postoje a zkušenosti, ale těch je menší procento.

Myslíš si, že tetovaný člověk je omezený při hledání vhodného zaměstnání?

Záleží na mnoha faktorech. Na typu společnosti, pozici, o kterou se jedinec uchází, kodexu oblékání a viditelnosti tetování. Obecně bych řekla, že pokud je tetování viditelné, mohlo by to člověku situaci ztížit.

Může tetování ovlivnit Tvůj názor na člověka?

První chvíli jsem chtěla říct, že ne, ale může. Když potkám někoho s výrazným motivem, hned mě to zaujme a přemýšlím, co to znamená a kde k tomu přišel. A už tohle mě může ovlivnit v tom, co si budu o člověku myslet. Člověk by se měl od těchto prvních dojmů oprostít a neposuzovat jen podle nich. I člověk s výrazným tetováním může být křehká duše a ochránce zvířat.

Máš předsudky o lidech s tetováním, kteří vykonávají seriózní profese?

Předsudek je zbytečně silný výraz, ale u některých profesí, jako je třeba soudce, právník nebo učitel, je tetování nevhodné.

Respondent 7

Uvažovala jsi někdy o tetování (plánuješ ho v budoucnu)?

Ne, nikdy jsem o tetování neuvažovala.

Proč ne, nikdy tě nenapadlo se nechat tetovat?

Mě osobně se tetování nelíbí. Hyzdit si tělo jen kvůli módnímu trendu je malicherné.

Jak bys popsala svůj postoj k tetování?

Spíše negativní. Od malička jsem byla vychovávána v tom, že tetování nosí pouze prostitutky a kriminálníci. Mám ráda čisté tělo bez jakýchkoliv módních výstřelků.

Co podle tebe vede lidi k tomu, aby se nechali tetovat?

Trvám si na tom, co jsem řekla. Nic jiného než módní trend v tom není. Proč bych si někdo dobrovolně nechal pomalovat tělo?

Nemyslíš si, že by v tetování a jeho symbolice mohlo být něco hlubšího?

Popravdě, ani ne. Nevidím význam v tom, že si události nebo vzpomínky nechám vyznačit na kůži. Stačí mi, že si je uchovávám v paměti.

Myslíš si, že je tetovaný člověk omezený při hledání vhodného zaměstnání?

Určitě ano. Hodně firem nevidí u svých zaměstnanců tetování rádo. A na určitých pozicích, třeba u obchodních zástupců, je více než nežádoucí. Tetování nepůsobí důvěryhodně. Sama se snažím takovým lidem vyhýbat.

Může tetování ovlivnit Tvůj názor na člověka?

Já vím, že teď znám, jako člověk, který si nepustí tetované k tělu. Příznávám, že se jim vyhýbám, ale na druhou stranu se jim snažím dát šanci a poznat je. V kontaktu s nimi jsem mnohem ostražitější a trvá mi delší dobu, než takovému člověku důvěřuji.

Máš předsudky o lidech s tetováním, kteří vykonávají seriózní profese?

Určitě. Podle mě by lidé, kteří vykonávají pomáhající profese by neměli vůbec tetování nosit.

Respondent 8

Uvažoval jsi někdy o tetování (plánuješ ho v budoucnu)?

O tetování jsem nikdy neuvažoval, přijde mi to jako zbytečnost. Nemám potřebu si něco malovat po těle. Do budoucna ho ani neplánuji.

Jak bys popsal svůj postoj k tetování?

Asi neutrální. Některé se mi líbí, jiné zase ne. Tetování by mělo být vkusné. Rozhodně nemám rád přeplácانost. Přesto, že tetování nemám ani ho neplánuji, tak se mi líbí jak černé tak barevné.

Co podle tebe vede lidi k tomu, aby se nechali tetovat?

Může to být více důvodů např. vyjádření sama sebe, rodinné dědictví nebo status k určité skupině. Potkal jsem i pár lidí, pro které je tetování pouze módní trend.

Myslíš si, že tetovaný člověk je omezený při hledání vhodného zaměstnání?

I když vím, že já takový nebudu při výběru zaměstnance, tak jsem si jistý, že většina nadřízených na to přihlíží. Mnoho lidí dává na první dojem, proto si myslím, že viditelné tetování může ovlivňovat názor a rozhodnutí druhých při hledání práce. Takže ano, myslím si, že mají o něco těžší a omezené možnosti.

Může tetování ovlivnit Tvůj názor na člověka?

Ne. Snažím se lidi posuzovat podle toho, jací jsou a ne, podle toho jak vypadají. Stále je to jen módní trend, který může jednou odeznít.

Máš předsudky o lidech s tetováním, kteří vykonávají seriózní profese?

S nikým takovým jsem se zatím neseťkal, takže neumím odpovědět.

Respondent 9

Uvažoval jsi někdy o tetování (plánuješ ho v budoucnu)?

Nikdy jsem o tetování neuvažoval. Za mých mladých let to nebylo jednak moderní ani nebylo tolik příležitostí se nechat tetovat. Dnes je jiná doba. Tetování se stalo velmi moderním a setkávám se s ním na každém kroku.

Jak bys popsala svůj postoj k tetování?

Vesmíš pozitivní. Ale hodně záleží na tom, jak tetování vypadá. Dávám přednost jemnějším decentním symbolům před velkými a barevnými tetováními. Ta na mě působí nevzhledně, i když chápu, že pro jedince mohou být důležitým sdělením.

Co podle tebe vede lidi k tomu, aby se nechali tetovat?

Na prvním místě je to móda, poté možnost sebevyjádření a chuť vyčnívat a nezapadnout do davu.

Myslíš si, že tetovaný člověk je omezený při hledání vhodného zaměstnání?

Určitě ano. Ne každý je tetování otevřený, ale mnoho společností naštěstí dává přednost znalostem a zkušenostem, před vzhledem, respektive sebevyjádřením jedince.

Může tetování ovlivnit Tvůj názor na člověka?

Jsem dostatečně vzdělaný a dospělý, abych se něčím takovým ovlivnit nenechal. Ale nemůžu mluvit za ostatní.

Máš předsudky o lidech s tetováním, kteří vykonávají seriózní profese?

Z části ano. Vyrůstal jsem v době, kdy tetování bylo něčím zakázaným a pořád si myslím, že tetování se nehodí ke všem, třeba doktora s kérkou bych nechtěl.

Respondent 10

Uvažovala jsi někdy o tetování (plánuješ ho v budoucnu)?

Ne, nikdy jsem o tetování neuvažovala, ani do budoucna neuvažuji. Jsem už ve věku, kdy se ke mně tetování nehodí.

Jak bys popsala svůj postoj k tetování?

Jsem vůči tetování hodně neutrální. Nevyhledávám ho, ale je rozhodnutí každého, co si dělá se svým tělem. Společnost dává jedinci možnost se realizovat dle svých představ a přání.

Co podle tebe vede lidi k tomu, aby se nechali tetovat?

Nikdy jsem nad tím nějak hlouběji neuvažovala. Věřím tomu, že to není jen módní trend a najdou se tací, pro které je to důležitá součást jejich osobnosti.

Myslíš si, že tetovaný člověk je omezený při hledání vhodného zaměstnání?

Bude záležet na tom, o jakou profesi se jedinec uchází i o celkovém postoji zaměstnavatele. Stavební dělník s tetováním nikomu vadit nebude, ale bankéř by nemusel působit důvěryhodně.

Může tetování ovlivnit Tvůj názor na člověka?

Určitě nemůže. Je to stejně krátkozraké jako soudit člověka podle auta nebo značky oblečení.

Máš předsudky o lidech s tetováním, kteří vykonávají seriózní profese?

Ne, nemám. Ale pravdou je, že i můj lékař může mít pod pláštěm tetování a já o tom jen nemusím vědět.

Rozhovor s tatérem

Tuto část jsem se rozhodla vložit do své diplomové práce důvodu jiného pohledu na fenomén tetování. Většina z nás si nechá udělat jedno, dvě nebo více tetování. Muži, který mi rozhovor poskytl, prošlo rukama tisíce lidí a svým způsobem se podepsal na jejich těle. Jaký má pohled na tetování jako odborník? Vnímá rozdíly mezi jednotlivými zájemci o tetování?

Ivo, jak se dostal k tetování?

Poprvé to jsem viděl tetování v nějakém časopise. Myslím, že to byla reportáž o tetování tradičních Maorů. Hrozně se mi líbilo, jak jsou pomalovaní. První pokusy o tetování jsem prováděl už na střední škole. Dalo by se to nazvat tradiční metodou. Svázal jsem čtyři jehly dohromady a namáčel je do tuše. Zkoušel jsem to sám na sobě. Říká se, že každý tatér by měl tetovat nejdřív sám sebe, aby věděl, do čeho jdou jeho klienti.

Kdo tě učil tetovat?

Nikdo. Naučil jsem se to sám. Osvojit si techniku je jedna věc, ale navrhnout ornamenty a motivy je mnohem složitější. Mě naštěstí kresba vždycky bavila, proto jsem vystudoval umprumku (vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze – pozn.). Ale nemysli si, že jsem taková hvězda :) Odjel jsem do Ameriky, kde jsem několik let sbíral zkušenosti od tamních tatérů, protože tady to tehdy nikdo pořádně neuměl. A ani dneska nemůžu říct, že umím všechno. Tetování se vyvíjí, zákazníci jsou stále náročnější, což klade vysoké nároky i na mě.

Jaký typ zákazníků za tebou chodí? Mají jasnou představu u tetování?

To je různé. Hodně mých klientů má tetování jako šperk. Přijdou, řeknou, že chtějí něco hezkého a vyberou si z katalogu. Pokud si budou připadat atraktivnější, nevidím v tom problém. Těchto je většina. Druhá část klientů, ty mám raději, má jasnou představu. Přinesou několik fotek a po konzultacích vytvoříme tetování na míru. Jsem zastáncem toho, že tetování by mělo být individuální, ale musí i tatér chtít. Pamatuješ si dobu tak před patnácti lety? Jak všechny holky měly na bedrech ornamenty? To byla strašná módní vlna. Když jsem šel na bazén, byly jak přes kopírák. Naštěstí už to pomalu odeznívá.

A co věková struktura, je různorodá?

Tetovat se chodí hlavně mladí lidé, tak do 35ti let. Když už přijde někdo starší třeba ve věku 50 let, je to víceméně výjimka.

Myslíš, že tetování upadá?

Ježíš, jen to ne. Neupadá, ale lidi víc přemýšlí a nechtějí mít stejnou kórku jako sousedka. Sama víš, jaký to je, když potkáš na plese ženskou ve stejných šatech. A s tetováním je to stejný. Originál je jenom jeden. Podle mě je tetování na vzestupu.

Co tě inspiruje při tvých návrzích?

Sbírám inspiraci všude kolem sebe. V časopise, světové dění, ale nejčastěji klient. Než do někoho zabodnu jehlu, chci ho poznat. Chci vědět, co ho k tetování vede, proč se pro to rozhodl.

Pamatuješ si své zákazníky?

Částečně. Pamatuji si ty se silnými příběhy, pak ty, kterým jsem tetoval něco speciálního. Ale mám katalog všech svých tetování. Fotím si je pro inspiraci.

Jak sám vnímáš tetování na ostatních?

V první řadě ho vždycky posuzuji z technického hlediska, jak je provedené, ostré, barevné. Je to profesionální deformace. Když mě kórka zaujme, tak se ptám na tatéra, motivaci k tetování a tak kolem. Ale popravdě, ne na všech se mi tetování líbí a ne na všechny se hodí. Už se mi stalo, že mi přišla do studia manažerka nadnárodní společnosti a po těžkém rozhodnutí s přítelem si chtěla nechat na lýtko vytetovat růže. No a během konzultace jsem zjistil, že to chce udělat natruc tomu ex. Rozmluvil jsem jí to. A za pár měsíců mi přišla poděkovat. Nedošlo jí, že by s tím měla problém i v práci. Občas si připadám jak psycholog.

Co bys poradil lidem, kteří se rozhodují pro tetování?

Určitě si to řádně promyslet a najít vhodného tatéra, který je schopný prokonzultovat možnosti, poradit a následně zrealizovat návrh. Rád tetuji lidi, kteří jsou už osobnostně vyvinutí a nejsou to pubertáči, kteří propadávají nějakým trendům.

DISKUZE

V diskuzi se pokusím srovnat odpovědi respondentů a zaměřit se na podstatné rysy v jejich životě, které mohly ovlivnit jejich rozhodnutí ohledně tetování.

Je tetování spontánním rozhodnutím nebo rozvážným činem?

V teoretické části práce jsem zmínila doporučenou tříměsíční rozvahu nad vybraným motivem. Přiznávám se, že jsem byla překvapena, kolik symbolů na kůži respondentů vzniklo spontánně a bez delší úvahy. Z dotazovaných pěti respondentů mají dohromady dvanáct tetování v různých velikostech, od malých ornamentů až po rozsáhlé obrazce. Tři z pěti respondentů podleli náhlému nápadu a nechali se tetovat bez delšího rozmyšlení. Po jednu respondentku to bylo tetování poslední, zbylí dva mají další tatáž, kterou si důkladně rozmysleli. Ve dvou případech tetování motiv stále mají, jeden respondent uvedl, že si amatérskou kórku nechal překrýt jiným obrazcem. I přes tento fakt si ani jeden z dotazovaných nenechal tetování odstranit. Z odpovědí lze usoudit, že tetování není unáhleným činem, a kromě výjimek, a předchází mu důkladná rozvaha.

Jaké byly reakce okolí, přátel a zaměstnavatele a jak se s nimi tetovaní jedinci vypořádali?

Rozhovory potvrdily moji domněnku, že tetování je individuální záležitostí jedince, kterou s nikým nekonzultují. Pouze jedna respondentka uvedla, že svoji tatáž konzultovala s manželem. V několika odpovědích se objevila obava z reakce rodičů. I přestože byli všichni respondenti v době tetování dospělí, případně na hranici dospělosti, rodičům svůj čin tajili nebo stále tají. Reakce rodičů byly různé, ale vesměs odpovídaly době, ve které sami vyrostli, od lhostejnosti, přes vztek až po kladné přijetí. Určitou obavu hraje i zklamání rodičů ze sebe samých a výchovy potomka, jak zmínila jedna respondentka. Prvními obdivovateli nové tatáže se stávají přátelé a partneři. Avšak i oni jsou postaveni před hotový motiv bez možnosti vyjádření svého názoru. Z teoretické části a výzkumu vyplývá, že zaměstnavatelé tetování svých zaměstnanců tolerují. Žádný z tetovaných respondentů nepotvrdil problémy v zaměstnání kvůli tetování, ale všichni svorně přiznávají, že jej dobrovolně nebo po dohodě se zaměstnavatelem zakrývají. Dva respondenti informovali své zaměstnavatele o své modifikaci již při přijímacím řízení. Dotazovaní respondenti, kteří nenesí tetování jsou ve svém názoru na tetované jedince

a zaměstnavatele jednotní. Všichni se domnívají, že tetování by mohlo jejich uplatnění na trhu práce ztížit, ale část z nich dodává, že vždy bude záležet na přístupu zaměstnavatele a pracovní pozici jedince.

Je společnost zaujatá vůči tetovaným jedincům?

Jednoduchá otázka, ale složitá odpověď. Tetování je rozhodnutí jedince a ostatní by ho měli akceptovat. V teoretické části práce jsem se zaměřila na postoje a předsudky a způsoby, jak se jim vyhnout. Názory tetovaných respondentů jsou různé, ale spíše se přiklání k neutrálnímu až negativnímu vnímání společnosti. Modifikace těla tatážící do naší země vpadla nečekaně rychle a společnost nebyla na takový boom připravena. Jak potvrdila jedna respondentka, západní společnosti vnímají tetování jako součást jejich kultury, protože u nich má delší historii. V budoucnosti nastane doba, kdy se nad trendem tetování nikdo nepozastaví a bude akceptován i v naší zemi.

Jsou tetované osoby předem zatíženy předsudky?

Z rozhovorů s netetovanými respondenty vyplynulo, že většina neposuzuje tetované podle jejich vizáže. Jeden respondent přiznal, že podléhá haló efektu, ale snaží se od něj oprostit a poznat osobnostní charakteristiky jedince. Ostražitost v kontaktu s tetovanými potvrzuje i jedna z respondentek, která má k tetování velmi negativní vztah, ale i ona dodává, že se snaží se svým postojem bojovat a nepodléhat mu. Zbylí tři respondenti reagovali negativně a předsudky netrpí. Osobně bych dodala, že po této otázce jsem z nich měla pocit uražení se, že se jich na něco takového dotazuji.

Je tetování výrazem individuality nebo činem podléhající diktátu módy?

Z výsledků výzkumu vyplývá, že čtyři z pěti tetovaných respondentů podstoupili tatáž z osobních důvodů. Ve všech případech se jedná o symboly, které mají vzpomínkový charakter. Mezi nejoblíbenější motivy patří jména blízkých, citáty, portréty či okamžiky připomínající důležitou událost. Lze konstatovat, že tito respondenti potvrzují dlouhodobý trend ve výběru motivů k tetování. Pouze jedna respondentka uvedla, že své tetování považuje za módní doplněk, který pro ni postrádá hlubší význam. Opačný názor převažuje u respondentů, kteří tetování nemají. Tři jsou názorově velmi vyhranění a považují tetování

za módní doplněk, dva z respondentů připouští, že by tatáž mohla mít hlubší význam. Tuto teorii tetování jako módního doplňku potvrzují i manželé Peasovi: „*Během statisíců let se ženy oblékaly proto, aby se líbily mužům, kdežto muži užívali oděv k tomu, aby zastrašili své nepřátele.*“⁴⁸ Sám tatér přiznává, že většina jeho klientů jsou lidé, kteří mají tetování jako módní doplněk. Nelze tedy jednoznačně určit, zda je tetování výrazem individuality nebo společenským činem. Ve společnosti se vždy budou vyskytovat zastánci obou stran.

Existují profese, ke kterým se tetování na viditelných místech nehodí a mohou být postiženi předsudky?

Všichni respondenti, vyjma jednoho, který neodpověděl, se shodli na skupině profesí, u kterých považují tetování za nevhodné a nedůvěryhodné. Všechna tato povolání úzce souvisí úctou a vlivem. Spolu s příjmem, vzděláním, životním stylem a mocí je základním ukazatelem sociálního statusu jednotlivce. Prestiž je nejčastěji odvozována od profese, jejím nositelem však může být i příslušnost k společenským skupinám jiného druhu. Stejně odpovědi, které vzešly z výzkumu mé práce, utvrzuje i průzkum společnosti CCVM, který proběhl v roce 2013.⁴⁹

⁴⁸ PEASE, Allan a Barbara. *Proč muži lžou a ženy pláčou*. 1. vydání. Brno: Alman s.r.o., 2003. s. 30. ISBN 80-86135-34-9 (elektronická verze knihy).

⁴⁹ Jaké povolání Češi obdivují? Výsledky výzkumu Prestiž povolání 2013. *Sociopress.cz*. [online]. 12.9.2013 [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <http://sociopress.cz/2013/09/12/infografika-sociopressu-spolecne-s-cvmm/>

ZÁVĚR

Tetování je bezesporu fenoménem, a to nejen pouze dnešní doby, díky mnoha faktorům, které ovlivňují každou společnost, se tetování stalo trendem, který má velmi bohatou historii a přitahuje stále více jedinců ze všech vrstev společnosti. Již nežijeme v době, kdy tetované cejchujeme a řadíme na okraj společnosti, naopak dnes se tetování hrdě nosí a ukazují se světu, lidé s tetováním chtějí být viděni a být obdivováni. Ne každý dokáže tetování však přijmout, ale taková je společnost. Lidé, kteří společnost tvoří, mají různé názory a postoje. Ne nadarmo se říká: „*sto hlav, sto názorů.*“ Vývoj tetování v České republice je podobný vývoji tetování v západním světě a tomu nasvědčuje i postupné přijímání tohoto fenoménu. Jednou, možná za desítky let, přijde jiný způsob modifikace těla, který zapůsobí na společnost stejným způsobem.

K dosažení stanovených cílů jsem postupovala v návazných krocích, proto jsem práci rozdělila na teoretickou část, která je členěna do pěti na sebe navazujících kapitol a na výzkumnou část, která je stěžejní částí mé práce.

V teoretické části jsem si dala za cíl shromáždit poznatky a fakta o tetování, jeho historii, funkcích a motivech, motivaci jedinců, vlivu na současnou společnost a možnostech výuky na základních školách. Neopomněla jsem zmínit i negativní stránku tatáže, za kterou mohou být považována zdravotní rizika či dokonce nutnost tetování odstranit. Názor a zkušenosti zaměstnavatelů se na tatáž různí, stejně jako názor jedinců ve společnosti.

Stále si ale pokládám otázku:

„Lidský potenciál je to nejcennější, co společnost má a s čím může pracovat. Proč jej odmítat kvůli jedincově potřebě sebevyjádření?“

Základním cílem výzkumné části diplomové práce bylo potvrdit domněnku, že modifikace kůže tetováním je sice v současné moderní době fenoménem, ale společnost v České republice je k jejímu přijetí opatrná a jedinci s tetováním se musí stále vyrovnávat s řadou negativní reakcí.

Z výzkumné části vzešlo, že tetování nelze striktně považovat za formu individualizace nebo módní doplněk a rozmar. Mezi tetovanými jedinci jsou tací, kteří podstupují tatáž pouze pro potvrzení své sexuální přitažlivosti u opačného pohlaví nebo uspokojují své ego

a naopak mezi odpůrci tetování jsou ti, kteří věří, že tatáž je vyjádřením osobnosti jedince. Bohužel se potvrdila i domněnka, že společnost vnímá tetování jako něco negativního, což může vést i k negativnímu postoji jedinců a tímto byl splněn základní cíl diplomové práce.

Žijeme v moderní společnosti a jsme vychováni k individualitě, respektu sebe sama, druhých a světa, ve kterém žijeme. Sami se zamysleme nad tím, zda chceme žít ve společnosti, která se na ostatní dívá skrz prsty. Protože my jsme ti, kteří společnost tvoří.

Za pár let, možná desítek let, se nad tetováním nikdo nepozastaví a možná budeme jen obtížně hledat jedince, kteří na svém těle alespoň jeden ornament nemají. A přijde někdo další, kdo bude psát svoji diplomovou práci na téma – *Nemám tetování, jsem jiný?*

Tato práce by mohla být využita výchovnými poradci, třídními učiteli, pedagogy, školními psychology ale i laickou veřejností k pochopení fenoménu tetování, exkurzem do historie, pochopení symboliky a jednotlivých funkcí tetování, ale i jako podpůrný materiál při rozhodování se, zda se nechat tetovat nebo ne.

SEZNAM LITERATURY

ALLPORT, Gordon. W. *O povaze předsudků*. 1. vydání. Praha: Prostor, 2004, 574 s. ISBN 80-7260-125-3.

BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Socialna pedagogika ako životná pomoc*. 3. vydání. Bratislava: Public promotion, s.r.o., 2008, 251 s. ISBN 978-80-969944-0-3.

BIBLE, překlad 21. století. 1. vydání. Praha: BIBLION o. s., 2009. 1564 s. ISBN 978-80-87828-00-7.

BLATNÝ, Marek a kolektiv. *Psychologie osobnosti: Hlavní témata, současné přístupy*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. 304 s. ISBN 978-80-247-3434-7.

CONNEL, Mike. *The Truth about Tattoos*. Smashwords Edition, 2012. 141 s. ISBN 9781476265735 (elektronická verze knihy).

COOPEROVÁ, J. C. *Ilustrovaná encyklopedie tradičních symbolů*. 1. vydání. Praha: Mladá Fronta, 1999. 240 s. ISBN 80-204-0761-8.

DUBEC, Michal. *Zásobník metod používaných v OSV*. 1. vydání. Praha: Projekt Odyssea, 2007. 51 s. ISBN 978-80-87145-02-9.

FIKSA, Radek. *Encyklopedie bodyartu*. 1. Vydání. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press s.r.o., 2009. 202 s. ISBN 978-80-903957-4-9.

FIKSA, Radek. *Tetování*. 2. vydání. Žďár nad Sázavou: Bodyart Press s.r.o., 2011. 159 s. ISBN 978-80-87525-00-5.

GEMORI, Roberto. *The Polynesian Tattoo Handbook*. 1. vydání. 156 s. ISBN: 978-8890601 651.

HAYESOVÁ, Niky. *Základy sociální psychologie*. 3. vydání. Praha: Portál, 1998. 165 s. ISBN 80-7178-763-9.

HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. 1 vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2006. 280 s. ISBN 978-80-247-1168-3.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005, 408 s. ISBN 80-7367-040-2.

KANT, Immanuel. *Kritika soudnosti*. 1. vydání. Praha: Odeon, 1975. 271 s. ISBN 01-015-75.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vydání. Praha: Portál, 2008. 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

KRAUS, Blahoslav, JÚZL, Miloslav, TANNENBERGEROVÁ, Monika. *Teorie výchovy*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011. 92 s. ISBN 978-80-87182-04-8.

LEMAY, Richard. *The Body Modification: Black Book*. 1. vydání. 2008 (elektronická verze knihy).

LINHART, Jiří, PETRUSEK, Miloslav, VODÁKOVÁ, Alena., MAŘÍKOVÁ, Hana. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. 1627 s. ISBN 80-7184-310-5.

MACEK, Petr. *Adolescence*. Praha: Portál, 2003. 2. vydání. 144 s. ISBN 80-7178-747-7

MILLET-GALLANT, Ann. *The Disabled Body in Contemporary Art*. 1. vydání. New York: Palgrave Macmillan, 2010. 177 s. ISBN 978-0-230-10406-8.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Národní program rozvoje a vzdělávání v České republice. Bílá kniha. Ústav pro informace ve vzdělání – nakladatelství Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.*

MÜHLPACHER, Pavel. VAVŘÍK, Michal. *Sociální patologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2010.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. 1. Vydání. Praha: Academica, 1997. 270 s. ISBN 80-200-0592-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. 2. vydání. Praha: Academica, 2009. 499 s. ISBN 978-80-200-1679-9.

Nejdrsnější motorkářské gangy světa [online]. [cit. 2015-10-15]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/top-5/10004196-nejdrsnější-motorkarske-gangy-sveta>

PEASE, Allan a Barbara. *Proč muži lžou a ženy pláčou*. 1. vydání. Brno: Alman s.r.o., 2003. 137 s. ISBN 80-86135-34-9 (elektronická verze knihy).

PFEIFER, Luděk, UMLAUFOVÁ, Miloslava. *Firemní kultura*. 1. vydání. Praha: Grada a.s., 1993. 144 s. ISBN 80-7169-018-X.

PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. 1. vydání. Praha: Academica, 2007. 472 s. ISBN 978-80-200-1499-3.

PŘADKA, Milan, KNOTOVÁ, Dana, FALTÝSKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 45 s. ISBN 80-210-3469-6.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha, 2013.

RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. 1. vydání. Praha: Mladá fronta, 2014. 232 s. ISBN 978-80-204-3286-5.

RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování: Setkání postmoderny s archaismem v kultuře tzv. Modern primitives*, dizertační práce. Praha. 2011. 209 s.

ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. 1. vydání. Brno: PAIDO, 1998. 268 s. ISBN 80-85931-48-6.

SMÉKAL, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti. Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal, 2002. 517 s. ISBN 80-85947-80-3.

SRB, Vladimír, a kol. *Jak na osobnostní a sociální výchovu?* 1. vydání. Praha: Projekt Odyssea, 2007. 60 s. ISBN 978-80-87145-00-5.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vydání. Praha: Portál, 1998. 208 s. ISBN 80-7178-285-8.

ŠKVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára, a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007. 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

Ta naše povaha česká. Tetování. [online]. [2014-12-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/409235100011016-tetovani/>

Umění zažrané pod kůží. [online]. [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.lideazeme.cz/clanek/umeni-zazrane-pod-kuzi>

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I: dětství a dospívání*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

VALENTA, Josef. *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. 1. vydání. Kladno: AISIS o. s., 2006. 226 s. ISBN 80-239-4908-X.

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ. *Doporučené očekávané výstupy. Osobnostní a sociální výchova v základním vzdělání. Metodická podpora*. 1. vydání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2011. 16 s. ISBN 978-80-87000-76-2.

Zákon č.89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 198/2009 Sb., Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

Z tetování ruských kriminálních vyčtete vše: vraha, zloděje i pedofila. [online]. [cit. 2015-01-09] Dostupné z: <http://www.national-geographic.cz/clanky/z-tetovani-ruskych-kriminalniku-vyctete-vse-vraha-zlodeje-i-pedofila.html#.VNZFkNLF9R4>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

ČR	Česká republika
OSV	Osobnostní a sociální výchova
RVP	Rámcový vzdělávací program
VOŠ	Vyšší odborná škola
ZŠ	Základní škola